

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP – 4101-012-02/2014
P/14/033

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/033 – Nadawanie uprawnień do kierowania pojazdami
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Marcin Blajda, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 90803 z dnia 22 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Zygmunt Świętek, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 92311 z dnia 3 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Opolu, ul. Oleska 127, 45-233 Opole ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edward Kinder, dyrektor ² (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości³, działalność WORD w zakresie przygotowania kadrowego, organizacyjnego i technicznego do egzaminowania oraz rzetelności przeprowadzania egzaminów państwowych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

WORD spełniał wymagania dotyczące warunków lokalowych, wyposażenia oraz placów manewrowych określone m.in. przepisami ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *o kierujących pojazdami*⁴ oraz rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 13 lipca 2012 r. *w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach*⁵.

Przestrzegane były zasady przeprowadzania egzaminów państwowych określone ww. przepisami. Część teoretyczna egzaminów realizowana była w sposób określony w rozdziale 4 rozporządzenia *w sprawie egzaminowania*. W trakcie przeprowadzania egzaminów spełniane były warunki określone § 18 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, gdyż w sali egzaminacyjnej przebywali tylko egzaminatorzy oraz osoby egzaminowane.

¹ Dalej: WORD.

² Dalej: Dyrektor WORD.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 600 ze zm. Dalej: *ustawa o kierujących*.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 995 ze zm. Dalej: *rozporządzenie w sprawie egzaminowania*.

Dla realizacji części praktycznych egzaminów WORD zabezpieczał sprawne technicznie pojazdy egzaminacyjne, wyposażone zgodnie z art. 54 ustawy *o kierujących* w urzędzenia techniczne rejestrujące przebieg egzaminu oraz dysponował placami manewrowymi spełniającymi wymagania rozporządzenia *w sprawie egzaminowania*. Sprawdzenia umiejętności kandydatów na kierowców w zakresie jazdy w ruchu ulicznym dokonywano na trasach o natężeniu ruchu nie mniejszym niż 400 pojazdów na godzinę (na jeden pas ruchu), zgodnie z § 25 ust. 1 ww. rozporządzenia.

Egzaminy były przeprowadzane przez egzaminatorów o wymaganych kwalifikacjach zawodowych. Na 30 zatrudnionych egzaminatorów 23 (76,7%) posiadało kwalifikacje egzaminatora I kategorii, czterech (13,3%) II kategorii, dwóch (6,7%) III kategorii oraz jeden (3,3%) IV kategorii.

W sposób zgodny z postanowieniami § 35 rozporządzenia *w sprawie egzaminowania* była sporządzana i przechowywana dokumentacja dotycząca przeprowadzanych w WORD egzaminów. Plany egzaminów, listy osób zakwalifikowanych do egzaminu, protokoły egzaminacyjne właściwie zostały zabezpieczone przed dostępem dla osób nieupoważnionych. WORD rzetelnie realizował również obowiązki wynikające z art. 117 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku *Prawo o ruchu drogowym*⁶ oraz § 37 rozporządzenia *w sprawie egzaminowania*. W odniesieniu do: ośrodków szkolenia kierowców, instruktorów oraz egzaminatorów sporządzano statystyki zdawalności egzaminów w WORD, które były przekazywane Marszałkowi Województwa Opolskiego oraz starostom.

W kontrolowanym okresie WORD realizował działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, które obejmowały m.in. wspieranie merytoryczne i organizacyjne wychowania komunikacyjnego w szkołach i upowszechnianie wiedzy w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zadania w tym zakresie realizowano przy współpracy z innymi podmiotami, w tym ze szkołami i placówkami oświatowymi, policją oraz strażą miejską.

Zastrzeżenia NIK w zakresie kontrolowanej działalności dotyczyły m.in.:

- niewyegzekwowania od zatrudnionych w WORD egzaminatorów pełnej realizacji obowiązków określonych art. 63 ust. 5 ustawy *o kierujących*, m.in. w zakresie złożenia oświadczeń o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*⁷,
- realizacji trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów, niezatrudnionych w WORD, w zakresie częściowo niepokrywającym się z warsztatami zorganizowanymi dla osób zatrudnionych w kontrolowanej jednostce, jak też z programem zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Opolskiego,
- wydatkowanie 10,9 tys. zł, ze środków przeznaczonych na bezpieczeństwo ruchu drogowego, na sfinansowanie działalności statutowej Wojewódzkiej Inspekcji Transportu Drogowego w Opolu.

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584, ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie wymagań dotyczących wyposażenia, warunków lokalowych oraz placu manewrowego

Opis stanu faktycznego

1.1. WORD dysponował pomieszczeniami⁸ niezbędnymi do prowadzenia działalności, które spełniały wymagania określone w § 3 pkt 1, § 4 oraz § 19 ust. 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(dowód: akta kontroli str. 138-145)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 27 sierpnia 2014 r. stwierdzono, że na terenie WORD zlokalizowanych było siedem placów manewrowych, na których znajdowało się łącznie 18 stanowisk przeznaczonych do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego, określonych w Tabeli nr 9 i 10 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj.:

- dwa place manewrowe do wykonania zadań określonych dla prawa jazdy kategorii AM, A1, A2, A (na pierwszym z tych placów znajdowały się trzy stanowiska przeznaczone do następujących zadań - slalom wolny oraz przemieszczanie motocykla, a na drugim również trzy stanowiska przeznaczone do następujących zadań - slalom szybki, omińnięcie przeszkody oraz ruszanie na wzniesieniu);
- cztery place manewrowe (stanowiska egzaminacyjne) do wykonywania następujących zadań dla prawa jazdy kategorii B1 lub B - jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu, zlokalizowane w dwukondygnacyjnym budynku (po dwa stanowiska na każdej z kondygnacji) usytuowanym bezpośrednio przy placu manewrowym do wykonania zadań dla prawa jazdy pozostałych kategorii. Przy wyjeździe z pierwszej kondygnacji budynku, znajdowało się również stanowisko do zadania - ruszanie na wzniesieniu, wykorzystywane wyłącznie dla tych kategorii prawa jazdy;
- jeden plac manewrowy do wykonywania zadań dla prawa jazdy pozostałych kategorii⁹, na którym znajdowało się siedem stanowisk przeznaczonych do następujących zadań - dwa stanowiska do jazdy pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu oraz po jednym stanowisku do parkowania skośnego, do parkowania prostopadłego, do parkowania równoległego, do zawracania oraz do zadania polegającego na ruszaniu na wzniesieniu, wykorzystywanego do przeprowadzania tego zadania dla wszystkich kategorii prawa jazdy, za wyjątkiem kategorii AM, A1, A2, A.

Place manewrowe spełniały wymagania określone w § 5 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, za wyjątkiem pięciu placów manewrowych (czterech do wykonywania zadania dla prawa jazdy kategorii B1 lub B oraz placu do wykonywania zadań dla prawa jazdy pozostałych kategorii¹⁰) w zakresie wyłączenia z ruchu innych pojazdów niż pojazdy egzaminacyjne lub wykorzystywane do prowadzenia szkoleń, o których mowa w przepisach o transporcie drogowym lub o przewozie materiałów niebezpiecznych (§ 5 pkt 2 ww. rozporządzenia).

⁸ To jest pomieszczeniami: 1) do przechowywania dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych, 2) przeznaczonymi do zapisywania osób na egzamin państwowy i administrowania danymi, 3) dla egzaminatorów, 4) do przeprowadzania części teoretycznej egzaminu państwowego – umożliwiającym zgodne z przepisami przeprowadzenie tego egzaminu, 5) służącymi jako poczekalnia dla osób oczekujących na egzamin, 6) toaleta.

⁹ C, C1, D, D1, B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E, T.

¹⁰ Innych niż AM, A1, A2 i A.

Wszystkie stanowiska na placach manewrowych były wyznaczone oraz wyposażone w pachołki drogowe z tyczkami oraz w krawężniki stosownie do wymagań określonych w § 29 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(dowód: akta kontroli, str. 146-160)

Wymiary wszystkich 18 stanowisk przeznaczonych do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego, określonych w Tabeli nr 9 i 10 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie egzaminowania, były zgodne z wymiarami określonymi w ww. tabelach, za wyjątkiem dwóch wymiarów jednego z dwóch stanowisk, które przeznaczone było do wykonywania zadania - jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu, dla prawa jazdy kategorii B+E, C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E, T.

(dowód: akta kontroli, str. 146-160)

W latach 2013-2014 (do czasu zakończenia kontroli) WORD dysponował następującymi pojazdami egzaminacyjnymi oraz przyczepami:

- trzema motorowerami (dwa Romety ZK50 oraz Yamaha SA40) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii AM;
- dwoma motocyklami (Yamaha YBR125) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii A1;
- czterema motocyklami (Yamaha XJ6) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii A2 oraz A;
- od 20 do 25 pojazdami¹¹ marki Renault Clio IV do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii B;
- dwoma pojazdami (Mercedes Vito oraz Lublin) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii B+E;
- czterema pojazdami (trzy marki Man TGL oraz jednym marki Star L70) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii C/C+E;
- ciągnikiem rolniczym (Zetor) do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii T;
- dwoma przyczepami do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii C+E;
- po jednej przyczepie do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy kategorii B+E oraz do przeprowadzania egzaminów sprawdzających uprawnienia do kierowania zespołem pojazdów, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy o kierujących oraz przyczepą rolniczą.

(dowód: akta kontroli, str. 170-171, 175-179)

Kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru WORD oświadczył, że egzaminy sprawdzające uprawnienia do kierowania zespołem pojazdów, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy o kierujących przeprowadzane są przy wykorzystaniu pojazdu marki Mercedes Vito oraz przyczepy o numerze rejestracyjnym ODW 2437. Łączna dopuszczalna masa całkowita ww. zespołu pojazdów wynosiła 4190 kg, co spełniało warunek dotyczący maksymalnej masy całkowitej zespołu pojazdów określony w art. 6 ust.1 pkt 6 lit. c) ustawy o kierujących.

(dowód: akta kontroli, str. 169-171, 195)

W latach 2013-2014 (do czasu zakończenia kontroli) WORD nie dysponował pojazdem – autobusem przeznaczonym do przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy kategorii D/D+E. W tym celu WORD wynajmował¹² autobus przeznaczony i przystosowany do przeprowadzania egzaminu praktycznego na prawo jazdy

¹¹ W okresie od dnia 2 stycznia do dnia 31 grudnia 2013 r. WORD dysponował 25 pojazdami, a od 2 stycznia 2014 r. 20.

¹² Umowa z dnia 5 grudnia 2013 r. zawarta pomiędzy WORD a Opolskim Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej S.A. na okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.

kategorii D/D+E. Zgodnie z § 4 pkt 1 umowy, WORD przewidział potrzebę dysponowania autobusem dwa razy w tygodniu. Wynajmowany autobus wyprodukowany był w 2013 r., a termin następnego badania technicznego przypadła na 25 września 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 170-171, 180-181)

Spośród 20 pojazdów marki Renault Clio IV przeznaczonych do przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy kategorii B, 17 wyprodukowanych było w 2013 r., a trzy w 2014 r. Wszystkie te pojazdy posiadały aktualne badania techniczne¹³ oraz przebieg w przedziale 4 232 km - 6 979 km¹⁴.

Spośród dziewięciu motocykli przeznaczonych do przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy kategorii AM, A1, A2, A, cztery wyprodukowane były w 2013 r., trzy w 2012 r. oraz po jednym w 2010 r. i 2007 r. Wszystkie te pojazdy posiadały aktualne badania techniczne¹⁵ oraz przebieg w przedziale 164 km - 6 820 km.

Spośród czterech pojazdów przeznaczonych do przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy kategorii C/C+E, jeden wyprodukowany był w 2012 r., a pozostałe w latach 2005-2008. Wszystkie te pojazdy posiadały aktualne badania techniczne¹⁶ oraz przebieg w przedziale 20 405 km - 89 937 km.

Pojazdy do przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy kategorii B+E były wyprodukowane w 2000 r. (pojazd marki Lublin) oraz w 2009 r. (pojazd marki Mercedes Vito). Pojazdy te posiadały aktualne badania techniczne¹⁷.

Ciągnik rolniczy został wyprodukowany w 2012 r., a termin następnego badania technicznego przypadła na 3 lipca 2015 r.

Wszystkie ww. pojazdy, w tym wynajmowany autobus oraz przyczepy posiadały w dowodach rejestracyjnych adnotację urzędową dokonaną przez Starostwo Powiatowe w Nysie lub Prezydenta Miasta Opola o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 24 pkt 1 lit. a-c ustawy o *kierujących*.

(dowód: akta kontroli, str. 170-173)

Z zapisów dowodów rejestracyjnych, jak też oświadczenia kierownika Wydziału Techniczno-Organizacyjnego WORD, wynikało m.in., że latach 2013 -2014 (do dnia 27 sierpnia 2014 r.) żaden z ww. pojazdów nie uczestniczył w wypadkach lub kolizjach drogowych, które skutkowałyby koniecznością przeprowadzenia badania technicznego w celu ustalenia sprawności technicznej tych pojazdów.

(dowód: akta kontroli, str. 172)

Samochody wykorzystywane przez WORD do przeprowadzania egzaminów państwowych w zakresie kategorii B, B+E, C, C+E były wyposażone w urządzenia techniczne służące do zapisu obrazu i dźwięku, spełniające wymagania określone w § 7 ust. 1 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*, przy czym w pojazdach wykorzystywanych do egzaminowania w zakresie kategorii B oprócz kamery rejestrującej obraz widoczny do przodu przez przednią szybę pojazdu egzaminacyjnego wyposażone były również w: 1) dodatkową kamerę służącą do rejestracji obrazu widocznego do przodu, 2) kamerę do rejestracji obrazu widocznego do tyłu przez tylną szybę pojazdu, 3) kamerę służącą do rejestracji obrazu w kabinie samochodu, 4) mikrofon służący do rejestracji dźwięku podczas wykonywania zadań na placu manewrowym.

(dowód: akta kontroli, str. 161-168)

¹³ Termin następnych badań technicznych przypadła na 16 grudnia 2014 r., 23 stycznia 2015 r., 13 lutego 2015 r. oraz 27 listopada 2016 r.

¹⁴ Przebieg wszystkich pojazdów według stanu na dzień 31 lipca 2014 r.

¹⁵ Termin następnych badań technicznych przypadła na 21 i 26 marca 2015 r., 11 kwietnia 2015 r., 28 sierpnia 2015 r. oraz 9 września 2014 r.

¹⁶ Termin następnych badań technicznych przypadła na 5 marca 2015 r., 3 czerwca 2015 r. oraz 5 i 22 sierpnia 2015 r.

¹⁷ Termin następnych badań technicznych przypadła na 22 października 2014 r.(Lublin) oraz 6 czerwca 2015 r. (Mercedes Vito).

System teleinformatyczny wykorzystywany przez WORD spełniał wymagania wynikające z § 3 pkt 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(dowód: akta kontroli, str. 56-114, 186-193)

1.2. W dniu 7 stycznia 2013 r., w wyniku zawarcia dwóch umów¹⁸, w WORD został wdrożony (uruchomiony) teleinformatyczny system egzaminacyjny oraz obiegu dokumentów Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A.¹⁹. Przebieg realizacji prac wdrożeniowych tego systemu przebiegał według harmonogramu stanowiącego załącznik nr 6 do umowy o wdrożenie SI WORD. Zgodnie z zapisami tego harmonogramu zapewnienie infrastruktury sprzętowej nastąpiło w dniu 21 grudnia 2012 r., usługi sieciowej w dniu 27 grudnia 2012 r., migracja bazy w okresie 4-6 stycznia 2013 r., uruchomienie aplikacji WORD oraz udostępnienie bazy pytań w dniu 5 stycznia 2013 r., a przeprowadzenie szkoleń w dniach 5-7 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 56-134)

W zakresie przesłanek decydujących o wyborze tego systemu Dyrektor WORD wyjaśnił, że w dniu 5 września 2012 r. zostało opublikowane rozporządzenie w sprawie egzaminowania. Przedmiotowe rozporządzenie określało niezbędny dla WORD-ów po dniu 18 stycznia 2013 r. system teleinformatyczny, jednolity dla wszystkich wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego. Mając na uwadze zbliżający się dzień wejścia w życie przepisów ustawy o kierujących pojazdami, a tym samym konieczność przeprowadzania egzaminów wg nowych zasad, należało dokonać wyboru rozwiązania teleinformatycznego, które gwarantowało możliwość przeprowadzania egzaminów w dniu 19 stycznia 2013 r. Jednolitość rozwiązania próbowano zapewnić poprzez wspólne postępowanie 46 Ośrodków w Polsce prowadzone przez Kancelarię Radców Prawnych Ćwik i Partnerzy spółka partnerska z siedzibą w Warszawie. W dniu 12 października 2012 r. ogłoszenie przetargowe zostało opublikowane na stronie internetowej Kancelarii oraz rozesłane do 8 firm z branży informatycznej. Do 22 października 2012 r., tj. dnia składania ofert – wpłynęły dwie oferty. Oferta Konsorcjum ITS-Sygnity S.A. oraz PWPW S.A. Oferta ITS w pozycji „Istotne warunki realizacji zamówienia” określała możliwość integracji z Systemem Teleinformatycznym Starostw w zakresie Profilu Kandydata jedynie o interfejsy symulowane. W dalszej treści tej pozycji Wykonawca planował z Zamawiającym (a więc po podpisaniu umowy) wystąpienia do właściwych organów w celu otrzymania dokumentacji technicznej opisów interfejsów. Po uzyskaniu tych danych Wykonawca byłby w stanie rozpocząć rozbudowę swojego systemu o możliwość przesyłania PKK. Z uwagi na powyższe oferta nie spełniała kryterium „zapewnienia integracji z systemem teleinformatycznym Starostw”. Testy rozwiązań ITS i PWPW przeprowadzane na systemach we Wrocławiu i Katowicach (w których uczestniczyli przedstawiciele WORD Opole) potwierdzały sprawność jedynie rozwiązania PWPW.

(dowód: akta kontroli str. 53-54)

Po 19 stycznia 2013 r. do dnia 25 sierpnia 2014 r. wystąpiła jedna awaria teleinformatycznego systemu egzaminacyjnego.

Dyrektor wyjaśnił, że awaria systemu z dnia 7 lipca 2014 r. była awarią krótkotrwałą (czas ok. 1 h 20 min). Awaria dotyczyła egzaminu teoretycznego. Dwie osoby zaplanowane w tym dniu na kat T prawa jazdy nie mogły rozpocząć egzaminu teoretycznego. Pozostałe osoby na inne kategorie mogły zdawać bez zakłóceń. Osobom tym zostały zaproponowane do wyboru inne godziny egzaminu w tym samym lub innym dniu. Łączność z systemem teleinformatycznym Starostw była zapewniona i cały czas była możliwość pobierania informacji zawartych w profilu

¹⁸ Umowy o wdrożenie SI WORD oraz umowy NR PWPW 63/D/2012 z dnia 21 grudnia 2012 r. zawartej pomiędzy WORD a PWPW na okres od 21 grudnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. o świadczenie usługi udostępniania sieci WAN WORD.

¹⁹ Dalej: PWPW.

kandydata na kierowcę (PKK). Awaria miała związek z rozszerzeniem bazy pytań egzaminacyjnych, o której informowało PWPW, a realizowanej w przededniu awarii (tj. 5-6 lipca br.). Awaria nie miała znamion awarii określonej w § 11 ust. 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj. polegającej na braku możliwości pobrania informacji zawartych w profilu kandydata na kierowcę, związanej z brakiem technicznych możliwości połączenia się z systemem teleinformatycznym, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami. Awaria, o której mowa w § 11 ust. 4 rozporządzenia i wynikający z niej tryb awaryjny dotyczy sytuacji, w której kandydat na kierowcę nie może zostać zaplanowany na egzamin, gdyż nie można pobrać danych osoby (PKK) poprzez bezpieczne łącze ze starostwa. Z uwagi na powyższe nie było przesłanek aby o awarii powiadamiać marszałka województwa w ramach obowiązku wynikającego z § 11 ust. 4 pkt 7 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(dowód: akta kontroli str. 53-55)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Cztery place manewrowe do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego w zakresie prawa jazdy kategorii B1 lub B oraz plac manewrowy do wykonywania zadań w zakresie prawa jazdy pozostałych kategorii²⁰ nie spełniały wymagań określonych w § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, ponieważ dostęp do nich zapewniony był również dla innych pojazdów niż egzaminacyjne, tj. prywatnych samochodów egzaminatorów.

Cztery place manewrowe do wykonywania zadań dla prawa jazdy kategorii B1 lub B zlokalizowane były w budynku znajdującym się bezpośrednio przy placu manewrowym do wykonania zadań dla prawa jazdy pozostałych kategorii. Wnętrze tego budynku, poza przeprowadzaniem części praktycznej egzaminu państwowego służyło również jako miejsce parkingowe dla prywatnych samochodów egzaminatorów. Dojazd do tego budynku możliwy był przez plac manewrowy przeznaczony do wykonywania zadań dla prawa jazdy pozostałych kategorii²¹.

(dowód: akta kontroli, str. 146-160)

Powyższe było niezgodne z § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, w myśl którego plac manewrowy przeznaczony do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego powinien być wyłączony z ruchu dla pojazdów innych niż pojazdy egzaminacyjne i pojazdów wykorzystywanych przez ośrodek egzaminowania do prowadzenia szkoleń, o których mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym²² oraz w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych²³ - dotyczy godzin, w których są przeprowadzane egzaminy państwowe.

Dyrektor WORD wyjaśnił, że w WORD stanowiska egzaminacyjne do realizacji zadania - ruszanie i jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu, w zakresie kategorii B1 i B prawa jazdy zostały zlokalizowane w obiekcie wielkopowierzchniowym, na dwóch poziomach. Cztery stanowiska wpisane w powierzchnię budynku zajmują jedynie ok. 25 %. Pozostała wolna powierzchnia nie kolidująca ze stanowiskami egzaminacyjnymi jest wykorzystywana jako powierzchnia parkingowa. Powierzchnia ta jest wykorzystywana głównie do parkowania pojazdów egzaminacyjnych kategorii B, jak również przez część

²⁰ Za wyjątkiem kategorii AM, A1, A2 i A.

²¹ C1, C, D1, D, B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E, T.

²² Dz. U. z 2007 r. Nr 125, poz. 874, z późn. zm.

²³ Dz. U. Nr 227, poz. 1367 i Nr 244, poz. 1454

egzaminatorów do parkowania pojazdów prywatnych. Dotyczy to egzaminatorów pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy, tak aby w godzinach przeprowadzania egzaminów nie było konieczności przejazdu prywatnymi pojazdami przez stanowiska egzaminacyjne. Również egzaminatorzy, którzy z przewidują konieczność wyjazdu w trakcie dnia egzaminacyjnego nie wykorzystują tych miejsc parkingowych, ale korzystają z parkingu zlokalizowanego przy bramie wjazdowej do Ośrodka. Egzaminatorzy przyjeżdżają do pracy przed rozpoczęciem egzaminów, a opuszczają miejsce pracy po zakończeniu egzaminów. Mając na uwadze fakt, że korzystają z tych miejsc tylko egzaminatorzy, godziny przeprowadzania egzaminów są analogiczne jak czas pracy egzaminatorów oraz brak wpływu parkujących prywatnych pojazdów na przeprowadzanie egzaminów państwowych na kat. B – jest spełniony warunek określony w § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania – o wyłączeniu z ruchu dla innych niż pojazdy egzaminacyjne i pojazdy wykorzystywane przez ośrodek do prowadzenia szkoleń placu manewrowego - w godzinach, w których są przeprowadzane egzaminy.

(dowód: akta kontroli, str. 182-185)

W ocenie NIK, powyższy stan nie miał jednakże negatywnego wpływu na warunki przeprowadzania egzaminów państwowych w zakresie kat. B1 lub B. Prywatne pojazdy egzaminatorów parkujące w budynku, w którym przeprowadzono te egzaminy nie stanowiły przeszkody do przeprowadzenia egzaminów praktycznych na kat. B1 lub B, gdyż ich położenie nie kolidowało ze stanowiskami do przeprowadzenia tych egzaminów. Jednocześnie z uwagi na fakt, iż egzaminy praktyczne prowadzone były na bieżąco w godzinach pracy WORD, istniało ryzyko wystąpienia przypadków poruszania się na placu manewrowym innych pojazdów.

2. Dwa wymiary jednego z dwóch stanowisk (zlokalizowanego bezpośrednio przy budynku siedziby WORD) do wykonania zadania - jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu, w zakresie prawa jazdy kategorii C1, C, D, D1, B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E, T były krótsze o 2 metry w porównaniu do wymiarów określonych dla tego stanowiska w Tabeli nr 9 do załącznika nr 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

Zgodnie z wymiarami określonymi w ww. Tabeli dla zadania - jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu, długość „a” dla prawa jazdy kategorii C1, C, D1 powinna wynosić 34 m, a dla prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D, D+E, T powinna wynosić 32 m, a długości te wynosiły odpowiednio 32 m i 30 m. Natomiast długość „c” dla prawa jazdy kategorii C1, C, D1 powinna wynosić 27,5 m, a dla prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D, D+E, T powinna wynosić 25 m, a długości te wynosiły odpowiednio 25,5 m i 23 m.

(dowód: akta kontroli, str.146-160)

Dyrektor wyjaśnił, że WORD posiada dwa wyznaczone stanowiska do wykonywania zadania egzaminacyjnego jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu dla prawa jazdy kategorii C1, C, D, D1,B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E. Stanowisko znajdujące się bezpośrednio przy budynku siedziby WORD, przed laty, pod wpływem błędu ludzkiego zostało nieprawidłowo wyznaczone. Z uwagi na położenie przedmiotowego stanowiska: przecina drogę dojazdową do stanowisk kat. AM, A1,A2,A; koliduje ze stanowiskiem do parkowania skośnego; jest w położeniu kolizyjnym dla pojazdów zjeżdżających ze wzniesienia (po realizacji zadania ruszanie na wzniesieniu) - nie było wykorzystywane do przeprowadzania egzaminów. Egzaminy były przeprowadzane na stanowisku oddalonym od budynku WORD, które posiada wymiary odpowiadające wymogom rozporządzenia.

W dniu 29 sierpnia br. została dokonana odpowiednia korekta wymiarów stanowiska, po której stanowisko przy budynku WORD posiada wymiary odpowiadające wymogom rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 182-185)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 4 września 2014 r. stwierdzono, że wymiary długości „a” i „c” ww. stanowiska były zgodne z wymiarami określonymi w Tabeli nr 9 do załącznika nr 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(dowód: akta kontroli, str. 194)

W wyniku analizy zapisu z monitoringu kamery rejestrującej obraz z ww. stanowiska egzaminacyjnego stwierdzono, że w okresie od 1 do 29 sierpnia 2014 r. nie przeprowadzono egzaminów praktycznych na tym stanowisku.

(dowód: akta kontroli, str. 200-202)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Przeprowadzanie egzaminu państwowego

Opis stanu faktycznego

2.1. W kontrolowanym okresie w WORD nie wystąpiły okoliczności uzasadniające zastosowanie procedury określonej § 11 ust. 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, gdyż w okresie tym nie miały miejsca awarie użytkowanego SI WORD

(dowód: akta kontroli str. 73)

W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w realizowaniu przez WORD zadań określonych w § 13 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, w tym dotyczących przygotowania m.in.: planu egzaminów, imiennych list osób zakwalifikowanych na dany dzień na egzamin, sali egzaminacyjnej, jak też odpowiedniej liczby pojazdów egzaminacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 203-204)

2.2. WORD przy przeprowadzaniu egzaminów teoretycznych przestrzegał przepisów określonych w rozdziale 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

Dla przeprowadzania egzaminów teoretycznych, na parterze budynku WORD, wydzielone zostało pomieszczenie (nr 10) spełniające warunki określone w § 4 ww. rozporządzenia. Przed wejściem do pomieszczenia umieszczona była świetlna tablica, na której były podawane informacje dotyczące imiennie wymienionych osób zakwalifikowanych do egzaminu teoretycznego (z podaniem godziny rozpoczęcia egzaminu²⁴) i godziny rozpoczęcia następnego egzaminu oraz aktualny czas. W okresie objętym kontrolą część teoretyczną egzaminu przeprowadzano maksymalnie dla 15 osób, które miały do dyspozycji 16 oddzielnych stanowisk (wyposażonych w komputerowe urządzenia egzaminacyjne)²⁵. W trakcie egzaminów spełnione były warunki określone § 18 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj. w sali egzaminacyjnej podczas przeprowadzanych egzaminów przebywał egzaminator przeprowadzający egzamin, osoby egzaminowane, a incydentalnie również pracownik Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, prowadzący kontrolę.

(dowód: akta kontroli str. 143-145)

²⁴ W WORD część teoretyczna egzaminu była realizowana od godz. 8¹⁰ do godz. 15¹⁰ – co godzinę.

²⁵ Jedno stanowisko stanowiło rezerwę na wypadek awarii komputerowego urządzenia egzaminacyjnego.

2.3. W kontrolowanym okresie nie miały miejsca przypadki wskazujące na potrzebę skorzystania przez Dyrektora WORD z uprawnienia określonego art. 52 ust. 3 ustawy o *kierujących*, tj. wystąpienia do starosty z wnioskiem o skierowanie osoby egzaminowanej posiadającej prawo jazdy na egzamin sprawdzający kwalifikacje w zakresie dotychczas posiadanych uprawnień – w przypadku, gdy wynik lub przebieg egzaminu wskazywał na uzasadnione zastrzeżenia co do kwalifikacji osoby egzaminowanej.

(dowód: akta kontroli str. 200-202)

Zgodnie z art. 54 ustawy o *kierujących*, w kontrolowanym okresie, za pomocą urządzeń technicznych był rejestrowany przebieg egzaminu praktycznego na kat. B, B+E, C1, C, C1+E i C+E.

Stwierdzono, że egzaminatorzy WORD przeprowadzający egzaminy praktyczne stosowali się do zasad określonych § 26 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*, w tym m.in. przedstawiali się egzaminowanej osobie (pkt 4), potwierdzali tożsamość osoby egzaminowanej i zgodność jej danych osobowych z danymi podanymi na liście osób zakwalifikowanych na egzamin (pkt 1), upewniali się, że zasady przeprowadzania egzaminu są zrozumiałe dla osoby egzaminowanej (pkt 3).

Każdy egzaminator przed oraz w trakcie egzaminu miał możliwość skontrolowania, czy jego przebieg jest rejestrowany (poprzez podgląd na monitorach urządzeń rejestrujących). Wyznaczony przez Dyrektora WORD pracownik (informatyk) każdego dnia dokonywał przeglądu prawidłowości rejestrowania obrazu i dźwięku przez urządzenia nagrywające przebieg części praktycznej egzaminu. Ponadto prawo do przeglądania i analizy zarejestrowanego materiału posiadał Kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru (egzaminator nadzorujący).

W kontrolowanym okresie nie odnotowano awarii urządzeń nagrywających przebieg części praktycznej egzaminu, które skutkowałyby podjęciem przez Dyrektora WORD działań określonych w § 7 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*, tj. wystąpienia do marszałka województwa z wnioskiem o unieważnienie egzaminu z uwagi na jego przeprowadzenie w sposób niezgodny z przepisami ustawy o *kierujących* (art. 72 ust. 1 pkt 2).

(dowód: akta kontroli str. 52, 200-202)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor WORD, działając na podstawie art. 72 ust. 2 ustawy o *kierujących*, w dniu 6 września 2013 r. wystąpił do Marszałka Województwa Opolskiego o unieważnienie egzaminu na kat. B przeprowadzonego przez egzaminatora O-027 w dniu 2 września 2013 r.

Z dokumentacji sprawy wynikało m.in., że w dniu 3 września 2013 r. kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru dokonując przeglądu materiału nagranego z przebiegu egzaminów w dniu 2 września 2013 r. stwierdził naruszenie zasad egzaminowania określonych art. 52 ust. 2 ustawy o *kierujących* i § 12 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*²⁶. W dniu 13 września 2013 r. egzaminator O-027 został zwolniony z pracy. Marszałek Województwa Opolskiego, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, decyzją z dnia 4 listopada 2013 r. unieważnił przedmiotowy egzamin. WORD w dniu 6 listopada 2013 r. dokonał zmiany wyniku egzaminu w protokole z dnia 2 września 2013 r., jak też poinformował o tym fakcie Starostę Opolskiego (właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby egzaminowanej).

(dowód: akta kontroli str. 332-336)

²⁶ Przerwanie egzaminu z powodu najechania albo potrącenia pachołka lub tyczki – stwierdzono przewrót pachołka.

W kontrolowanym okresie, w WORD nie odnotowano przypadków udziału w części praktycznej egzaminu osób trzecich, w tym wymienionych w: art. 54 ust. 6, art. 55 ust. 1 ustawy o *kierujących* oraz § 18 ust. 3-6 rozporządzenia w sprawie *egzaminowania*.

Każdy egzaminator podczas przeprowadzania egzaminów spełniał warunki określone art. 63 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy, tj. posiadał legitymację egzaminatora.

(dowód: akta kontroli str. 205-217, 234-237)

WORD, zgodnie z postanowieniami § 25 ust. 1 rozporządzenia w sprawie *egzaminowania* ustalił trasy przejazdu podczas przeprowadzania egzaminu, tj. zapewnił ich przeprowadzanie na drogach o natężeniu ruchu nie mniejszym niż 400 pojazdów na godzinę na jednym pasie ruchu.

(dowód: akta kontroli str. 672-674)

WORD zapewnił też prawidłowe przeprowadzanie zadań części praktycznej egzaminu, w tym m.in. dla zadań realizowanych w zakresie wykazanym w poz. 9 Tabeli nr 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie *egzaminowania*. Stanowisko egzaminowania do slalomu szybkiego (kat. AM, A1, A2, A) wyposażone było w odpowiadające wymaganiom technicznym urządzenie do pomiaru prędkości (punktowo – na początku i końcu stanowiska), na którego wyświetlaczu podawana była (widoczna dla egzaminatora oraz osoby egzaminowanej) prędkość najazdu oraz średnia prędkość uzyskana podczas wykonywania slalomu szybkiego.

(dowód: akta kontroli str. 146-160)

W kontrolowanym okresie w WORD nie miały miejsca odmowy przeprowadzenia egzaminu w przypadkach określonych art. 50 ust. 2 pkt 7 lit. b ustawy o *kierujących* w związku z § 15 pkt 2 lit. e rozporządzenia w sprawie *egzaminowania*, tj. nieprzeprowadzenia egzaminu dla osoby nieposiadającej odpowiedniej sprawności fizycznej lub psychicznej.

(dowód: akta kontroli str. 200-202)

W WORD prawidłowo realizowano postanowienia § 34 rozporządzenia w sprawie *egzaminowania*, tj. po przeprowadzeniu wszystkich egzaminów w danym dniu sporządzano protokół egzaminacyjny, który w następnym dniu roboczym był zatwierdzany przez Dyrektora WORD.

(dowód: akta kontroli str. 203-204)

W okresie objętym kontrolą, z przyczyn określonych w § 16 pkt 1 i 3 rozporządzenia w sprawie *egzaminowania*, w WORD zostało przerwanych ogółem 41 791 egzaminów w części praktycznej, w tym ze względu na ilość: 28 964 (69,3%) egzaminy w 2013 r. i 12 827 (30,7%) w I półroczu 2014 r., oraz ze względu na miejsce 19 510 (46,7%) egzaminów na placu manewrowym oraz 19 510 (53,3%) w ruchu miejskim²⁷.

Najczęstszymi przyczynami przerwania egzaminu na placu manewrowym było:

- najechanie albo potrącenie pacholka lub tyczki – ogółem 6 858 (35,2%) egzaminów, w tym 5 016 (35,6%) w 2013 r. i 1 842 (33,9%) w I półroczu 2014 r.,
- dwukrotne nieprawidłowe wykonanie zadania – ogółem 6 632 (34%) egzaminy, w tym 4 812 (34,2%) i 1 820 (33,5%),
- przejechanie kołem przez linie wyznaczające zewnętrzne krawędzie stanowiska – ogółem 1 522 egzaminy, w tym 1 129 (8%) i 393 (7,2%) w 2014 r.,
- wniosek osoby egzaminowanej – ogółem 1 216 (6,2%) egzaminów, w tym 871 (6,2%) i 345 (6,4%),

²⁷ W 2013 r. (od 19 stycznia do 31 grudnia) zostało przerwanych 28 964 egzaminów w części praktycznej, w tym 14 078 (48,6%) na placu manewrowym oraz 14 886 (51,4%) w ruchu miejskim. W I półroczu 2014 r. odpowiednio: 12 827 egzaminów, w tym 5 432 (42,3%) na placu manewrowym oraz 7 395 (57,7%) w ruchu miejskim.

- ruszanie z miejsca do przodu na wzniesieniu – ogółem 1 135 (5,8%) egzaminów, w tym 864 (6,1%) i 271 (5%).

Natomiast najczęstszymi przyczynami przerwania egzaminu w ruchu miejskim było:

- nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu na skrzyżowaniu – ogółem 4 572 (20,5%) egzaminy, w tym 3 015 (20,3%) w 2013 r. i 1 557 (21,1%) w I półroczu 2014 r.,
- niezastosowanie się do sygnałów świetlnych – ogółem 3 222 (14,5%) egzaminy, w tym 2 230 (15%) i 992 (13,4%),
- zachowanie osoby zdającej zagrażające bezpośrednio życiu i zdrowiu uczestników ruchu drogowego – ogółem 2 524 (11,3%) egzaminy, w tym 1 635 (11%) i 889 (12%),
- spowodowanie zagrożenia kolizją drogową – ogółem 2 214 (9,9%) egzaminów, w tym 1 490 (10%) i 724 (9,8%),
- wniosek osoby egzaminowanej – ogółem 2 158 (9,7%) egzaminów, w tym 1 408 (9,5%) i 750 (10,1%),
- nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu przy zmianie pasa ruchu – ogółem 1 128 (5,1%) egzaminów, w tym 810 (5,5%) i 318 (4,3%),
- niezastosowanie się do znaków wskazujących dozwolony kierunek jazdy z pasa ruchu – ogółem 837 (3,8%) egzaminów, w tym 537 (3,6%) i 300 (4,1%),
- niezastosowanie się do znaków „stop” – ogółem 803 (3,6%) egzaminy, w tym 518 (3,5%) i 285 (3,8%),
- niezastosowanie się do znaków drogowych „linia podwójna ciągła” – ogółem 642 (2,9%) egzaminy, w tym 415 (2,8%) i 227 (3,1%),
- nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na oznakowanym przejściu – ogółem 583 (2,6%) egzaminy, w tym 397 (2,7%) i 186 (2,5%),
- nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu podczas włączania się do ruchu – ogółem 495 (2,2%) egzaminów, w tym 333 (2,2%) i 162 (2,2%).

(dowód: akta kontroli str. 799-814)

W ramach kontroli przeprowadzono dobrowolne anonimowe badanie ankietowe osób zdających egzamin w WORD (wybierając losowo po 40 osób zdających egzamin za pierwszym razem, drugim lub trzecim, czwartym lub piątym, niezaliczających egzaminu) oraz egzaminatorów.

Spośród osób egzaminowanych na ankietę odpowiedziało ogółem 28 osób (17,5%), w tym pięć osób (12,5% badanych) zdających egzamin za pierwszym razem, 10 osób (25%) zdających za drugim lub trzecim razem, 12 osób (30%) zdających za czwartym lub piątym razem oraz jedna osoba (2,5%), która nie zdała egzaminu.

W odpowiedziach dotyczących przebiegu egzaminu ankietowani stwierdzili m.in., że:

- nie składali wniosków o obecność instruktora nauki jazdy podczas egzaminu – 28 osób (100% odpowiedzi),
- po zakończeniu egzaminu praktycznego egzaminator omówił szczegółowo przebieg części praktycznej egzaminu, a przy wyniku negatywnym podał przyczyny jego uzyskania – 19 osób (67,9%) odpowiedziało tak, osiem osób (28,6%) udzieliło odpowiedzi negatywnej,
- przed przystąpieniem do egzaminu wiedzieli o możliwości dokonania jednej korekty toru jazdy podczas wykonywania poszczególnych zadań egzaminacyjnych – 26 osób (92,9%) tak, dwie osoby (7,1%) nie,
- egzaminator umożliwił dokonanie, w razie potrzeby, korekty zadania egzaminacyjnego polegającego na:
 - a. ruszaniu z miejsca oraz jeździe pasem ruchu do przodu i tyłu – osiem osób (28,6%) tak, 20 osób (71,4%), że nie było takiej potrzeby,
 - b. parkowaniu skośnym – dwie osoby (7,1%) tak, 26 (92,9%), że nie było takiej potrzeby,

- c. parkowaniu prostopadłym – jedna osoba (3,6%) tak, 27 osób (96,4%), że nie było takiej potrzeby,
- d. parkowaniu równoległym – dwie osoby (7,1%) tak, 26 osób (92,9%), że nie było takiej potrzeby,
- e. zawracaniu – trzy osoby (10,7%) tak, dwie osoby (7,1%) nie, 23 osoby (82,1%), że nie było takiej potrzeby,
- f. ruszanie z miejsca do przodu na wzniesieniu – sześć osób (21,4%) tak, 22 osoby (78,6%), że nie było takiej potrzeby,
- g. slalom wolny – dwie osoby (7,1%) tak, 26 osób (92,9%), że nie było takiej potrzeby,
- h. slalom szybki – jedna osoba (3,6%) tak, 27 osób (96,4%), że nie było takiej potrzeby,
- i. ominięcie przeszkody – jedna osoba (3,6%) tak, dwie osoby (7,1%) nie, 25 osób (89,3%), że nie było takiej potrzeby,
- egzaminator uwzględniał wnioski o nieprzeprowadzanie części praktycznej egzaminu ze względu na:
 - a. warunki atmosferyczne uniemożliwiające przeprowadzanie egzaminów – 25 osób (89,3%), że nie było takiej potrzeby i dwie osoby (7,1%), że nie,
 - b. awarię urządzenia rejestrującego – 28 osób (100%), że nie było takiej potrzeby,
 - c. niesprawność pojazdu używanego do egzaminowania – 26 osób (92,9%), że nie było takiej potrzeby, dwie osoby (7,1%), że nie,
- egzaminator przed rozpoczęciem egzaminu upewnił się, że zasady egzaminu są dla osoby zdającej zrozumiałe – 22 osoby (78,6%) tak, 6 osób (21,4%) nie,
- egzaminator przed rozpoczęciem części praktycznej egzaminu przedstawił się oraz podał nr rejestracyjny pojazdu egzaminacyjnego w sposób umożliwiający zapisanie tych danych przez urządzenie rejestrujące – 24 osoby (85,7%) tak, trzy osoby (10,7%) nie, jedna osoba (3,6%), że nie było takiej potrzeby.

Ponadto 11 ankietowanych osób (39,3%) miało inne uwagi na temat egzaminowania lub szkolenia przygotowującego do zdania egzaminu.

Wśród poruszonych kwestii ankietowane osoby wymieniły:

- niepoinformowanie przez egzaminatora o przysługujących egzaminowanej osobie prawach. Egzaminator był nieuprzejmy (mężczyzna, który zdał za pierwszym razem),
- *czepianie się* przez egzaminatorów mało istotnych spraw, spowodowane w odczuciu ankietowanego zamiarem *naciągnięcia* osób egzaminowanych na koszty (mężczyzna, który egzamin teoretyczny zdał za trzecim razem, a egzamin praktyczny zdał za czwartym razem),
- różne zachowanie egzaminatorów w czasie i po egzaminie – *niektórzy egzaminatorzy byli dość niemili, wybuchali złością lub po niezdanym egzaminie śmiali się z popełnionego błędu* (mężczyzna, który egzamin teoretyczny zdał za pierwszym razem, a egzamin praktyczny za szóstym podejściem),
- maksymalne przeciąganie egzaminu, aż do potknięcia się osoby egzaminowanej (kobieta, która egzamin teoretyczny zdała za drugim razem, a egzamin praktyczny za czwartym razem),
- potrzebę uwzględnienia podczas szkolenia na kursie prawa jazdy zdobycia przez kandydata na kierowcę umiejętności opanowania pojazdu, gdy: pęknie opona lub wpadnie w poślizg (kobieta, która egzamin teoretyczny zdała za pierwszym razem, a egzamin praktyczny za drugim razem),
- potrzebę lepszego przygotowania kandydatów na kierowców do części praktycznej egzaminu, *powinni być bardziej przygotowani w terenie, więcej*

godzin jazdy (mężczyzna, który zdał egzamin teoretyczny za piątym razem, praktyczny za pierwszym razem),

Trzy osoby formułując uwagi, nie wniosły zastrzeżeń do przebiegu egzaminu stwierdzając m.in., że: wszystko przebiegało zgodnie z prawem (kobieta, która egzamin teoretyczny zdała za pierwszym razem, a egzamin praktyczny zdała za piątym razem), egzaminatorzy WORD działają profesjonalnie (mężczyzna, który egzamin teoretyczny zdał za trzecim razem, a egzamin praktyczny za pierwszym).

(dowód: akta kontroli str. 905-910)

2.4. W strukturze organizacyjnej WORD, w okresie objętym kontrolą, Dyrektor WORD określił stanowiska egzaminatorów odpowiedzialnych za koordynację i analizy (PK) oraz nadzór (PN), a także wyznaczył egzaminatorów realizujących na tych stanowiskach zadania określone zakresami czynności.

Obowiązki egzaminatora koordynatora, od dnia 1 stycznia 2013 r. realizował egzaminator O-096. Obowiązki egzaminatora nadzorującego, do dnia 31 stycznia 2013 r. realizował egzaminator O-026, a od dnia 1 lutego 2013 r. Kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru (PE), którego obowiązki obejmowały m.in. nadzorowanie pracy egzaminatorów, prowadzenie rejestru skarg i wniosków, jak też ich analizowanie – z opracowaniem opinii mających na celu ich rzetelne załatwienie.

Na tablicy informacyjnej zlokalizowanej w pomieszczeniu do zapisywania kandydatów na kierowców na egzamin państwowy, zamieszczona została informacja o możliwości składania skarg do Dyrektora WORD lub jego zastępcy w godzinach urzędowania. Wyjaśnień osobom egzaminowanym udzielały ww. osoby oraz Kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru.

(dowód: akta kontroli str. 13-40, 43-52)

Z informacji uzyskanych z Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Prokuratury Rejonowej w Opolu i Komendy Miejskiej Policji w Opolu wynikało m.in., że jedynie w okresie lipiec – październik 2011 r. prowadzone było postępowanie w sprawie: żądania i przyjęcia korzyści majątkowej przez egzaminatorów WORD w zamian za pozytywne zaliczenie egzaminu oraz udzielenia korzyści majątkowej przez kandydata na kierowcę egzaminatorowi WORD w zamian za pozytywne zaliczenie egzaminu na prawo jazdy²⁸.

(dowód: akta kontroli str. 675-680)

W anonimowych ankietach osób egzaminowanych w WORD na pytania dotyczące działań korupcyjnych wszyscy ankietowani (100%) stwierdzili, że nie spotkali się z sugestią ze strony osób związanych z egzaminowaniem wręczenia korzyści materialnych w zamian za pozytywny wynik egzaminu, jak też uzyskanie przez nie prawa jazdy nie wiązało się z udzieleniem korzyści materialnych. Ponadto 23 osoby egzaminowane (82,1%) stwierdziło, że nie słyszało o wręczeniu korzyści materialnej w zamian za uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu – o takim fakcie słyszało natomiast pięć egzaminowanych osób (17,9%).

(dowód: akta kontroli str. 905-910)

Anonimowa ankieta przeprowadzona wśród egzaminatorów WORD²⁹ wykazała, że dwóch egzaminatorów (13,3%) słyszało o wręczeniu korzyści materialnej w zamian za uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu. Wszyscy ankietowani stwierdzili, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie spotkali się z sugestią (propozycją) otrzymania korzyści majątkowych w związku z egzaminowaniem kandydatów na kierowców.

(dowód: akta kontroli str. 905-910)

²⁸ Czyny z art. 228 § 1, 228 § 4 i 229 § 1 Kodeksu karnego.

²⁹ Na ankietę odpowiedzi udzieliło 15 egzaminatorów (46,9% zatrudnionych), w tym 13 (86,7%) zatrudnionych na cały etat oraz dwóch (13,3%) zatrudnionych na część etatu.

2.5. WORD dla wszystkich osób egzaminowanych w zakresie prawa jazdy kat. B zapewniał pojazdy egzaminacyjne jednej marki i modelu (Renault Clio IV). W kontrolowanym okresie ośrodki szkolenia kierowców nie występowały do WORD z wnioskami o umożliwienie zdawania egzaminu wyszkolonym kandydatom na kierowców na pojazdach, na których byli szkoleni.

Pojazdy egzaminacyjne eksploatowane były przez WORD na podstawie umowy najmu³⁰. Zgodnie z § 3 pkt 1-2 umowy, wymiana samochodów osobowych przystosowanych i przeznaczonych do egzaminowania na kategorię B prawa jazdy w okresie najmu na fabrycznie nowe, tej samej marki i modelu jest dokonywana nie częściej niż co 11 miesięcy i nie rzadziej niż co 12 miesięcy użytkowania, tj. nie później niż do upływu 12 miesiąca od dnia przekazania danego samochodu.

(dowód: akta kontroli, str. 276-280)

Wybór marki pojazdów egzaminacyjnych dla przeprowadzania egzaminów na kat. B miał miejsce przed dniem wejścia w życie art. 53 ust. 5 ustawy o *kierujących*.

W warunkach, jakim miały odpowiadać pojazdy egzaminacyjne na kat. B, nie ograniczono w sposób nieuzasadniony konkurencji i miały one spełniać wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia³¹. Zgodnie z umową WORD płacił za wynajęcie faktycznie użytkowanych samochodów, przy czym ustalona cena najmu jednego samochodu w okresie jednego miesiąca wynosiła 297,66 zł brutto (242,00 zł netto).

(dowód: akta kontroli str. 161-174)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Kwalifikacje osób przeprowadzających egzaminy

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą, na podstawie umów o pracę na czas nieokreślony lub określony, Dyrektor WORD zatrudnił ogółem 38 egzaminatorów³² (30 w 2014 r.³³). Dla trzech egzaminatorów (7,9%) zatrudnienie w WORD było zatrudnieniem uzupełniającym, realizowanym na podstawie umowy o pracę na czas określony (świadczenie pracy zakończone w: lutym 2013 r. – dwóch egzaminatorów oraz kwietniu – jeden egzaminator).

W 2013 r. w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnionych było 23 egzaminatorów (60,5%) – umowa o pracę na czas nieokreślony. Pozostałych 15 egzaminatorów (39,5%) zatrudnionych było w niepełnym wymiarze czasu pracy, w tym trzech na ½ etatu, a 12 egzaminatorów na ¼ etatu (świadczenie pracy przez siedmiu egzaminatorów zostało zakończone w: lutym 2013 r. – trzech egzaminatorów, kwietniu – jeden egzaminator, maju – dwóch egzaminatorów i sierpniu – jeden egzaminator).

W 2014 r. w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnionych było 22 egzaminatorów (73,3%) – umowa o pracę na czas nieokreślony. Pozostałych ośmiu egzaminatorów (26,7%) było zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, w tym trzech na

³⁰ Z dnia 12 października 2012 r. zawartej pomiędzy WORD a PHU FOMAR Marian Lubczyński, Jacek Foltyn Spółka Jawna na okres od 12 października 2012 r. do 11 października 2016 r.

³¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 951 ze zm.

³² 24 na czas nieokreślony i 14 na czas określony (dla siedmiu egzaminatorów okres zatrudnienia zakończył się w 2013 r.).

³³ 22 na czas nieokreślony i siedmiu na czas określony (umowy obowiązują do dnia 31 grudnia 2014 r.).

½ etatu (dla dwóch okres zatrudnienia upływa w dniu 31 grudnia 2014 r.), a pięciu na ¼ etatu (świadczenie pracy zostanie zakończone z dniem 31 grudnia 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 234-237)

Dyrektor WORD wyjaśniając przyczyny zatrudniania egzaminatorów w niepełnym wymiarze czasu pracy podał, że: *Przyczyną zatrudnienia dużej ilości egzaminatorów w niepełnym wymiarze czasu pracy w 2013 r., tj. 15 (39,5%) była duża, a wręcz bardzo duża ilość osób zgłaszających się na egzamin w II połowie 2012 r. wywołana zmianami przepisów związanych z uzyskiwaniem uprawnień do kierowania pojazdami (nowa formuła egzaminu teoretycznego).*

W niektórych dniach listopada i grudnia 2012 r. do biura planowania zgłaszało się dziennie po 700 osób. Analizując prognozy demograficzne (spadające) oraz ilości kandydatów na kierowców, uzasadnionym było zatrudnienie egzaminatorów w niepełnym wymiarze godzin pracy na czas określony. Analizy w pełni się potwierdziły. Nastąpiło znaczne zmniejszenie ilości egzaminów, w ślad za tym nastąpiła redukcja kadry WORD. (...)

Egzaminatorzy zatrudnieni w niepełnym wymiarze mają istotne znaczenie, gdyż zastępują egzaminatorów pełnoetatowych przebywających na zwolnieniach lekarskich, urlopach. Ma to zasadniczy wpływ na racjonalne zatrudnienie w jednostce oraz właściwe wykorzystanie czasu pracy.

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

Wszyscy egzaminatorzy przeprowadzający egzaminy w kontrolowanym okresie posiadali aktualne orzeczenia lekarskie oraz psychologiczne, w tym 12 (31,6%) uzyskało je w okresie od dnia 19 stycznia 2013 r. do dnia 30 czerwca 2014 r.

W okresie objętym kontrolą, w czasie przeprowadzania egzaminów, wszyscy egzaminatorzy wypełniali wymogi określone art. 63 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 ustawy o *kierujących*, tj. uczestniczyli w 2013 r. w obowiązkowych trzydniowych warsztatach doskonalenia zawodowego, przedłożyli terminowo Marszałkowi Województwa Opolskiego zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w ww. warsztatach oraz posiadali ważne legitymacje egzaminatora.

(dowód: akta kontroli str. 234-237, 242-280)

W ww. okresie Dyrektor WORD nie zatrudniał egzaminatorów, którzy nie uczestniczyli w obowiązkowych warsztatach doskonalenia zawodowego (art. 63 ust. 1 pkt 2 ustawy o *kierujących*). Wszyscy egzaminatorzy zatrudnieni w WORD zostali wyposażeni przez Dyrektora WORD w pieczętki i legitymacje służbowe³⁴. Dyrektor WORD w związku z rozwiązaniem umów o pracę z ośmioma egzaminatorami, zgodnie z § 59 ust. 3 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*, wyegzekwował od nich zwrot tych legitymacji i pieczętek.

(dowód: akta kontroli str. 234-237)

3.2. Dyrektor WORD w dniu 11 lipca 2013 r., realizując obowiązek określony § 46 rozporządzenia w *sprawie egzaminowania*, przedłożył Marszałkowi Województwa Opolskiego do zatwierdzenia szczegółowy program trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego egzaminatorów (zatwierdzony 4 września 2013 r.³⁵).

W szkoleniu przeprowadzonym w dniach 25-27 września 2013 r. na 30 egzaminatorów zatrudnionych w tym okresie w WORD uczestniczyło 29 egzaminatorów (96,7%) oraz Dyrektor i Zastępca Dyrektora WORD³⁶.

Jeden egzaminator obowiązkowe warsztaty szkolenia zawodowego odbył w dniach 15-17 listopada 2013 r. (wraz z 48 innymi egzaminatorami niezatrudnionymi w WORD³⁷).

³⁴ Wydane prze dnem 19 stycznia 2013 r.

³⁵ Zarządzenie nr 110/2013 Marszałka Województwa Opolskiego.

³⁶ Posiadający uprawnienia egzaminatorów i spełniający wszystkie wymagania określone przepisami prawa.

Wszyscy egzaminatorzy podpisami na listach obecności potwierdzali codziennie obecność na obowiązkowych warsztatach szkolenia zawodowego.

Z dokumentacji ww. szkoleń wynikało m.in., że zgodnie z § 45 ust. 4 rozporządzenia *w sprawie egzaminowania* zajęcia praktyczne dla egzaminatorów były realizowane wyłącznie dla jednej kategorii posiadanych przez nich uprawnień.

Dyrektor WORD, realizując obowiązek określony art. 62 ust. 5 ustawy *o kierujących*, wszystkim uczestnikom warsztatów wydał zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w warsztatach szkolenia zawodowego (łącznie dla 80 egzaminatorów).

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Posiadane przez egzaminatorów orzeczenia lekarskie oraz psychologiczne nie spełniały warunków określonych art. 58 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy *o kierujących*, gdyż nie zawierały zapisów stwierdzających brak przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora. Orzeczenia lekarskie i psychologiczne spełniały natomiast warunki określone § 69 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2005 r. *w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów*³⁸, tj. zawierały zapisy stwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdem.

Dyrektor WORD, pomimo niespełniania przez egzaminatorów wymagań określonych art. 58 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy *o kierujących*, działając na podstawie art. 62 ust. 2 ww. ustawy, przedłużył 10 egzaminatorom okres ważności legitymacji egzaminatora. Ponadto Dyrektor WORD nie podjął działań dla poinformowania Marszałka Województwa Opolskiego³⁹ o fakcie otrzymywania przez egzaminatorów orzeczeń lekarskich i psychologicznych niespełniających wymogów wynikających z art. 58 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy *o kierujących*.

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe stwierdził, że w związku z wejściem w życie z dniem 19 stycznia 2013 r. przepisów ustawy *o kierujących*, po interwencjach w sprawie niezgodności wydawanych orzeczeń psychologicznych otrzymał informację, że (...) zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Zdrowia z dnia 28.01.2013 r. skierowanymi do Starostów oraz Wojewódzkich Ośrodków Medycyny Pracy, na podstawie art. 137 ust. 1 ustawy *o kierujących*, dotychczasowe przepisy wykonawcze, wydane na podstawie art. 123 i art. 125 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. *Prawo o ruchu drogowym*, zostały zachowane do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. *w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy*⁴⁰ weszły w życie 20 lipca 2014 r. W związku z czym orzeczenia psychologiczne wydane przed dniem wejścia w życie ww. rozporządzenia na dotychczasowych drukach nie traciły swojej ważności (...), co stanowiło podstawę do przedłużenia ważności legitymacji egzaminatorom.

Mając na piśmie Ministra Zdrowia z dnia 28.01.2013 r. oraz Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy (jednostki nadzorującej w imieniu marszałka województwa poradnie psychologiczne) uznałem, że problem jest ogólnokrajowy i wynika z braku

³⁷ Na 49 egzaminatorów biorących udział w warsztatach szkoleniowych 21 egzaminatorów (42,9%) posiadało nr ewidencyjny nadany przez marszałka województwa: śląskiego (15 egzaminatorów), dolnośląskiego (czterech egzaminatorów) i łódzkiego (dwóch egzaminatorów).

³⁸ Dz. U. Nr 217, poz. 1834 ze zm. Rozporządzenie utraciło moc obowiązującą z dniem 19 stycznia 2013 r.

³⁹ Prowadzącego na podstawie art. 58 ust. 2 ustawy *o kierujących* ewidencję egzaminatorów, jak też sprawującego na podstawie art. 80 ww. ustawy nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich.

⁴⁰ Dz. U. z 2014 r., poz. 937.

przepisu wykonawczego do ustawy, a marszałek województwa został poprzez swój merytoryczny departament powiadomiony.

(dowód: akta kontroli str. 205-206, 234-237, 873-885)

Przedłużenia ważności legitymacji egzaminatora miały miejsce w okresie od dnia 4 marca 2013 r. do dnia 24 czerwca 2013 r., tj. po otrzymaniu przez Dyrektora WORD ww. informacji. W myśl art. 130 ust. 7 pkt 2 ustawy o *kierujących* egzaminator wpisany do ewidencji egzaminatorów przed dniem 19 stycznia 2013 r. spełniał wymagania określone art. 58 ust. 1 pkt 4 i 5 tylko do końca okresu ważności orzeczeń lekarskich oraz psychologicznych wydanych na podstawie art. 110 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*.

2. Zakres czasowy (13,5 godz.) i tematyczny warsztatów przeprowadzonych w dniach 15-17 listopada 2013 r. (dla egzaminatorów niezatrudnionych w WORD) nie odpowiadał zakresowi zatwierdzonego przez Marszałka Województwa Opolskiego programu, a także czas trwania tych warsztatów były krótszy niż czas (18 godzin) przeznaczony na warsztaty zorganizowane dla pracowników WORD w dniach 25-27 września 2013 r. Zgodnie z ww. programem w pierwszym dniu, przez 7 godz. powinny być realizowane zajęcia praktyczne na placu manewrowym, natomiast w dniu 15 listopada 2013 r. przez 4,5 godz. realizowano przemienne zagadnienia dotyczące egzaminu teoretycznego (z zajęciami na komputerach egzaminacyjnych) z praktyczną częścią egzaminu na kat. B (plac manewrowy i ruch drogowy). W drugim dniu, w czasie 7,5 godz. powinny być realizowane dwa bloki szkoleniowe obejmujące: wyniki zdawalności u egzaminatorów WORD (1 godz.); skargi oraz zastrzeżenia odnośnie przebiegu i wyników egzaminu (0,5); analizę stanu bezpieczeństwa na drogach Opolszczyzny, modernizacje, wypadki drogowe (0,75); zmiany przepisów w 2013 r. dotyczących szkolenia i egzaminowania (0,75); egzaminowanie na kat. AM, A1, A2 i A prawa jazdy (1); omówienie najczęściej popełnianych błędów przez zdających, ewentualnie instruktorów; omówienie, w oparciu o szkolenie praktyczne i wnoszone zastrzeżenia na wynik egzaminu, najczęściej popełnianych błędów przez egzaminatorów; statystykę porównawczą wyników negatywnych za I półrocze: plac – miasto (w łącznym czasie 3 godz.).

W dniu 16 listopada 2013 r., w czasie 5,25 godz. szkolenie objęło natomiast: psychologiczne aspekty i czynniki wpływające na poziom egzaminowania, kultura osobista egzaminatora (2); bezpieczeństwo ruchu drogowego, problematykę wypadków drogowych, szkodliwość nadużywania alkoholu oraz narkotyków (1,75); zmiany przepisów w 2013 r. (0,75); omówienia błędów najczęściej popełnianych przez osoby zdające egzamin (0,75).

W trzecim dniu, w czasie 1,5 godz., powinien być realizowany jeden blok szkoleniowy obejmujący zajęcia z psychologii – zajęcia teoretyczne i warsztaty praktyczne. W dniu 17 listopada 2013 r., w czasie 3 godz., szkolenie dotyczyło natomiast etyki zawodu egzaminatora (1) oraz omówiono przebieg warsztatów praktycznych – najczęściej popełniane błędy i niedociągnięcia w prowadzeniu egzaminów praktycznych (2).

Dyrektor WORD pismem z dnia 13 listopada 2013 r. poinformował Departament Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, że w dniach 15-17 listopada 2013 r. odbędą się warsztaty doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów niezatrudnionych w WORD i przekazał zatwierdzony przez siebie szczegółowy program szkolenia.

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe rozbieżności stwierdził, że: trzydniowe warsztaty dla egzaminatorów w dniach 25-27 września 2013 r. i 15-17 listopada 2013 r. były realizowane według programu zatwierdzonego przez Marszałka Województwa Opolskiego. (...) *Z uwagi na fakt, że z warsztatów realizowanych*

w dniach 15-17 listopada 2013 r. korzystały osoby niezatrudnione w WORD, tylko w innych firmach - dogodnymi dla tych osób dniami szkoleniowymi były dni wole od pracy. W związku z tym warsztaty zrealizowano w układzie dniowym – piątek, sobota, niedziela, a nie jak w zatwierdzonym programie tematycznym – środa, czwartek, piątek.

Z uwagi na ograniczoną dyspozycyjność niektórych wykładowców (sytuacje losowe) - zajęcia w zakresie dwóch tematów zostały zrealizowane w innym dniu niż wskazywał zatwierdzony program. Dotyczyło to tematu egzaminowania na kat. A – zrealizowanego w pierwszym dniu warsztatów (w zatwierdzonym programie – drugi dzień) oraz zajęć z psychologii zrealizowanych w drugim dniu (w zatwierdzonym programie – trzeci dzień).

Ramowy program trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego egzaminatorów z listy Marszałka przygotowany przez Zastępcę Dyrektora WORD miał charakter roboczego dokumentu – precyzującego termin warsztatów, wykładowców do poszczególnych bloków tematycznych oraz ustalenia egzaminatorów, którzy podczas warsztatów mieli pełnić funkcję egzaminatorów nadzorujących realizując zajęcia praktyczne.

Moje zatwierdzenie tego dokumentu odnosiło się wyłącznie do zatwierdzenia egzaminatorów nadzorujących, wykładowców na warsztatach oraz terminu warsztatów.

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

W powyższym zakresie należy zwrócić uwagę, że zastrzeżenia NIK dotyczące przeprowadzenia trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego nie odnosiły się dni tygodnia, w których były one realizowane. Jako przejaw nierzetelnego działania, NIK uznaje wprowadzenie, przy realizacji trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego, rozróżnienia miejsca zatrudnienia egzaminatora i uzależnienie od tego czasu przeznaczanego na realizację programu szkolenia warsztatowego. Ustawa o kierujących dopuszcza przedmiotowe rozróżnienie jedynie w zakresie odpłatności za udział w tej formie doskonalenia zawodowego (art. 62 ust. 4).

3. Z dokumentacji części praktycznej warsztatów doskonalenia zawodowego egzaminatorów zatrudnionych w WORD, jak też zapisów protokołu sporządzonego z ich przebiegu, wynikało m.in., że zajęcia praktyczne dotyczące egzaminowania w zakresie prawa jazdy kat. A, B, C, D były przeprowadzane pod nadzorem czterech egzaminatorów, z których tylko jeden (dot. kat. B) był egzaminatorem nadzorującym WORD. Pozostałe osoby były egzaminatorami WORD.

W dniu 4 listopada 2013 r. Zastępca Dyrektora WORD wystąpił do Dyrektora WORD z wnioskiem o upoważnienie siedmiu egzaminatorów, w tym egzaminatora nadzorującego, do poprowadzenia zajęć praktycznych warsztatów doskonalenia zawodowego egzaminatorów organizowanych w dniach 15-17 listopada 2013 r.

Dyrektor WORD zaakceptował wniosek. Z dokumentacji części praktycznej wynikało m.in., że wyznaczeni egzaminatorzy realizowali nadzór części praktycznej egzaminu na kat. B.

Zgodnie z § 45 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie egzaminowania uczestnicy warsztatów występują w charakterze osób egzaminowanych, a część praktyczna przeprowadzana jest pod nadzorem egzaminatora nadzorującego.

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe podał, że: (...) Stanowisko/funkcja egzaminatora nadzorującego nie została uwzględniona w ustawie o kierujących oraz w sprawie egzaminowania. Z uwagi na ten fakt takiego stanowiska nie uwzględniono w regulaminie organizacyjnym WORD. Funkcję nadzoru nad egzaminami i kontroli egzaminatorów powierzono kierownikowi i zastępcy Działu egzaminów i nadzoru.

Zgodnie z § 45 ust. 3 pkt. 1 rozporządzenia w sprawie egzaminowania zajęcia praktyczne na warsztatach doskonalenia zawodowego egzaminatorów są przeprowadzane pod nadzorem egzaminatora nadzorującego. Aby zrealizować ten wymóg – na czas i potrzeby przedmiotowych warsztatów, na wniosek Zastępcy Dyrektora WORD zatwierdzałem/ustalałem osoby pełniące przedmiotową funkcję.

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

4. Dyrektor WORD pismem z dnia 8 listopada 2013 r. przekazał do urzędów marszałkowskich w Opolu i Katowicach zaświadczenia egzaminatorów zatrudnionych w WORD, potwierdzające ich uczestnictwo w trzydniowych warsztatach doskonalenia zawodowego. Egzaminatorzy niezatrudnieni w WORD potwierdzili odbiór ww. zaświadczeń (od nr 32/2013 do nr 80/2013).

Zgodnie z art. 63 ust. 1 pkt 3 ustawy o *kierujących* przekazanie zaświadczenia potwierdzającego uczestnictwo w trzydniowych warsztatach doskonalenia zawodowego należy do obowiązku egzaminatora.

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe stwierdził, że: *Realizując obowiązek wynikający z art. 63 ust. 3 ustawy o kierujących dostarczam osobiście swoje zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w przedmiotowych warsztatach marszałkowi województwa. Mając to na uwadze egzaminatorzy zwracali się z ustnymi prośbami o dopełnienie również ich obowiązku w tym zakresie. Ma to zasadniczy wpływ na oszczędności czasu pracy. Jednorazowo, skutecznie dostarczane są zaświadczenia kilkudziesięciu osób, bez konieczności indywidualnych wizyt w urzędzie. Aby nie dyskryminować egzaminatorów zamieszkujących sąsiednie województwo korespondencyjnie również przelałem zaświadczenia do urzędu marszałkowskiego w Katowicach.*

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

5. Zorganizowanymi przez WORD w dniach 15-17 listopada 2013 r. warsztatami doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów, objęto również osobę, która nie była egzaminatorem w rozumieniu obowiązujących przepisów. Zgodnie z art. 58 ust. 1 pkt 10 ustawy o *kierujących* egzaminatorem jest osoba wpisana na listę egzaminatorów, a w myśl art. 58 ust. 2 pkt 1 tej ustawy ewidencję egzaminatorów prowadzi marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania, który w drodze decyzji administracyjnej wpisuje do ewidencji osobę spełniającą wymagania art. 58 ust. 1 pkt 1-9.

W dniu 7 stycznia 2014 r. Dyrektor WORD otrzymał z Departamentu Infrastruktury i Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego informację, że jeden z egzaminatorów wpisany do ewidencji Marszałka Województwa Śląskiego pod nr S-186, uczestniczący w trzydniowym szkoleniu egzaminatorów w dniach 15-17 listopada 2013 r., w 2008 r. został skreślony z tej ewidencji.

Dyrektor WORD pismem z dnia 8 stycznia 2014 r. udzielił odpowiedzi na ww. pismo, w której podał m.in., że nabór na szkolenie odbywał się na podstawie kart zgłoszeniowych, w której egzaminator podał swój nr ewidencyjny S-186, a WORD (...) *nie ma podstaw, aby występować do wszystkich Urzędów Marszałkowskich w Polsce o potwierdzenie ewidencji, szczególnie że w warsztatach uczestniczyli egzaminatorzy z czterech województw.*

Przedmiotowa karta zgłoszenia była opracowaniem własnym WORD i zakres informacji w niej zawartych obejmował m.in.: dane osobowe (imię nazwisko, pesel, adres), nr egzaminatora w ewidencji, zakres posiadanych uprawnień i wskazanie kategorii do realizacji zajęć praktycznych. W karcie nie przewidziano konieczności złożenia oświadczenia, że osoba ją wypełniająca jest nadal wpisana do ewidencji prowadzonej przez marszałka województwa.

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe podał, że: Zgodnie z art. 62 ust 3 ustawy o kierujących dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego corocznie organizuje 3-dniowe warsztaty doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów, według programu zatwierdzonego przez marszałka województwa. (...) Rozporządzenie wykonawcze do ustawy doprecyzowuje jedynie program warsztatów oraz co powinno przynajmniej zawierać zaświadczenie z warsztatów.

Mając powyższe na uwadze nie można odmówić przyjęcia na warsztaty osobie zamieszkującej inne województwo jeżeli ustawowo nie została wprowadzona właściwość miejscowa (rejonizacja) warsztatów.

WORD nie ma obowiązku ustawowego weryfikowania rzetelności danych osób podających numery identyfikacyjne egzaminatora nadane przez marszałków innych województw, jak i Marszałka Województwa Opolskiego. WORD jest odpowiedzialny za prawidłowe przeprowadzenie warsztatów. Organem ewidencyjnym są marszałkowie województw. Organy ewidencyjne weryfikują zaświadczenia posiadając wiedzę merytoryczną i aktualną w stosunku do osoby będącej w ewidencji. WORD nie posiada aktualnej wiedzy na temat niezatrudnionych egzaminatorów będących w ewidencji innych marszałków jak i właściwego marszałka.

Przepisy nie określają wzoru karty zgłoszenia. W opracowanej przez WORD karcie zgłoszenia zobowiązałem osoby do podania nr egzaminatora nadanego przez marszałka, ponieważ taka informacja powinna znaleźć się (zgodnie z § 47 rozporządzenia) w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 62 ust.5 ustawy o kierujących.

Opracowany przez WORD wzór karty zawierał zobowiązanie dla osób wypełniających karty wyłącznie w zakresie danych niezbędnych do wypełnienia zaświadczenia (zgodnie z § 47 rozporządzenia). W przedmiotowej karcie nie została zawarta informacja, że osoba wypełniająca podała dane będąc świadoma treści art. 233 ustawy Kodeks Karny – gdyż nie przewidywałem nadużyć w tym zakresie. Są to warsztaty specjalistyczne, kierowane do niewielkiej grupy osób, a zaświadczenia są weryfikowane przez organ ewidencyjny.

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Prowadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów

Opis stanu faktycznego

4.1. Dokumentacja związana z przeprowadzaniem egzaminów w WORD była prowadzona w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem Jednolitego systemu teleinformatycznego WORD PWPW i obejmowała m.in.: plany egzaminów, listy osób zakwalifikowanych na egzamin, protokoły egzaminacyjne.

Egzaminator - koordynator WORD w dniu poprzedzającym egzamin sporządzał listy osób zakwalifikowanych na egzamin i plan egzaminów na ten dzień, które zatwierdzał Zastępca Dyrektora WORD. W następnym dniu po przeprowadzeniu egzaminów Dyrektor WORD lub Zastępca Dyrektora WORD zatwierdzali protokół egzaminacyjny i oddzielali plan egzaminów i protokół egzaminacyjny od pozostałej dokumentacji, którą przekazywano egzaminatorowi - koordynatorowi WORD.

Zgodnie z postanowieniami § 35 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania plany egzaminów i listy osób zakwalifikowanych na egzamin były

przechowywane przez egzaminatora - koordynatora, w oddzielnym pomieszczeniu, do którego dostęp posiadał tylko egzaminator-koordynator. Dokumentacja z poszczególnych dni była spinana i przechowywana w opisanych tekturowych pudłach.

Protokoły egzaminacyjne za dany miesiąc, w ciągu tego miesiąca, przechowywał Zastępca Dyrektora WORD (w metalowej szafie, w oddzielnym pomieszczeniu, do której dostęp posiadał wyłącznie Zastępca Dyrektora WORD). Po zakończeniu miesiąca dokumentacja ta była przekazywana Kierownikowi Działu Planowania WORD i następnie zabezpieczana w metalowej szafie na dokumentację. Dostęp do szafy posiadał wyłącznie Kierownik Działu Planowania Egzaminów WORD. Ww. dokumentację, po upływie roku, przekazywano do oprawy introligatorskiej.

Zgodnie z § 35 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, protokoły egzaminacyjne za każdy miesiąc roku były zszywane oraz oprawiane. Egzemplarz tak oprawionej dokumentacji był opisywany na okładce⁴¹, a na ostatniej stronie Dyrektor WORD, pod adnotacją o liczbie protokołów i stron⁴², składał podpis (na pieczętce imiennej).

Oprawiona i opisana w ww. sposób dokumentacja była przechowywana w WORD, w wydzielonym pomieszczeniu, spełniającym wymagania archiwum zakładowego. Dokumentacja ta obejmowała okres lat 1998-2013.

(dowód: akta kontroli str. 138-142, 203-204)

W okresie objętym kontrolą w WORD nie prowadzono szkoleń osób na kursach kwalifikacyjnych dla egzaminatorów.

(dowód: akta kontroli str. 281-289)

W lipcu 2012 r. 52 pracowników WORD (w tym wszyscy egzaminatorzy) otrzymało karty chipowe dostępu do systemu teleinformatycznego WORD PWPW (wraz z loginem i numerem PIN). Zestawy spełniały wymagania określone § 36 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj. umożliwiały składanie bezpiecznego podpisu elektronicznego dla prowadzonej w tym systemie dokumentacji egzaminacyjnej (list osób zakwalifikowanych do egzaminu, planów egzaminów i protokołów).

Dla dokumentowania przebiegu części praktycznej egzaminu w WORD nie korzystano z funkcjonalności systemu teleinformatycznego WORD.

(dowód: akta kontroli str. 242-280)

4.2. Wszystkie pojazdy egzaminacyjne WORD wykorzystywane w części praktycznej egzaminu w zakresie prawa jazdy kat. B, były wyposażone w urządzenia rejestrujące przebieg egzaminu. Elektroniczny zapis przebiegu egzaminów, dokonywany na nośnikach pamięci masowej urządzeń rejestrujących w formie plików, każdego dnia automatycznie (z wykorzystaniem szyfrowanych łączy radiowych) był przenoszony na serwer WORD. Tak zarchiwizowane zapisy były przechowywane na serwerze WORD przez okres 21 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu.

Dostęp do plików z zapisami przebiegu egzaminu WORD posiadał jeden informatyk, upoważniony przez Dyrektora WORD do sporządzania kopii zapisów przebiegu części praktycznej egzaminu w przypadku złożenia przez osobę egzaminowaną skargi na jego przebieg lub warunki w jakich był przeprowadzany.

Dyrektor WORD, zgodnie z art. 54 ust. 4 ustawy o kierujących, zapewnił przechowywanie tak sporządzonych zapisów do czasu zakończenia postępowań wyjaśniających skargi.

⁴¹ Treścią – przykład: 2013 12/12 0230-0248 WORD Biuro Obsługi 400 B-50 Protokoły egzaminacyjne 0230-0248 Grudzień 2013 rok.

⁴² Dla ww. tomu o treści: Niniejszy tom zawiera 19 szt. (dziewiętnaście sztuk) protokołów egzaminacyjnych na 595 (pięciuset dziewięćdziesięciu pięciu) ponumerowanych stronach.

Serwer WORD został zlokalizowany w oddzielnym pomieszczeniu, spełniającym wymagania określone § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj. zabezpieczonym przez dostępem osób nieupoważnionych (zainstalowany alarm).
(dowód: akta kontroli str. 161-174)

4.3. W okresie objętym kontrolą w ewidencji skarg i wniosków WORD odnotowano otrzymanie przez Dyrektora WORD ogółem 48 skarg i wniosków, z czego 18 skarg⁴³ (37,5%) złożonych zostało w 2013 r. oraz 30 skarg⁴⁴ i wniosków (62,5%) w 2014 r. (I półrocze). W 2013 r. ww. skargi i wnioski rejestrowane były Książce skarg i wniosków, a w 2014 r. w rejestrach: Skargi i wnioski przekazywane do załatwienia według właściwości oraz Skargi i wnioski załatwiane bezpośrednio.

Z porównania danych zapisów ww. dokumentów oraz posiadanej przez WORD dokumentacji skarg wynikało m.in., że w kontrolowanym okresie wszystkie otrzymywane przez WORD skargi i wnioski były rejestrowane.

Dla każdej skargi WORD przechowywał kompletną dokumentację obejmującą: skargę, wyjaśnienia egzaminatora, arkusz przebiegu części praktycznej egzaminu, zapis jego przebiegu (na komputerze Kierownika PE i serwerze WORD), dokumenty rozpatrzenia skargi przez Marszałka Województwa Opolskiego.

(dowód: akta kontroli str. 290-385)

W wyniku rozpatrzenia 18 skarg z 2013 r. Marszałek Województwa Opolskiego 12 skarg (66,7%) uznał za bezzasadne, a osiem (33,3%) za zasadne. Dla skarg uznanych za zasadne decyzjami Marszałka Województwa Opolskiego unieważniono egzaminy. Skargi odnosiły się do egzaminów przeprowadzonych przez 12 egzaminatorów, w tym w stosunku do 10 egzaminatorów skargi złożono jednokrotnie, a dwóch innych objętych było kilkoma skargami (4 i 3 razy)⁴⁵.

W I półroczu 2014 r. w wyniku rozpatrzenia 18 skarg Marszałek Województwa Opolskiego 13 skarg (72,2%) uznał za bezzasadne, a 5 (27,8%) za zasadne. Skargi dotyczyły egzaminów przeprowadzonych przez 10 egzaminatorów (na 5 osób złożono po jednej skardze, na 5 innych skargi złożono 2 lub 3 razy)⁴⁶.

(dowód: akta kontroli str. 290-385)

Jako dobrą praktykę NIK ocenia zorganizowanie przez Dyrektora WORD, w okresie od dnia 18 marca 2013 r. do dnia 7 marca 2014 r. pięciu narad szkoleniowych z egzaminatorami⁴⁷, których tematyką objęto m.in. zagadnienia: prowadzenia egzaminów w nowym systemie teleinformatycznym, skargi na przebieg egzaminu praktycznego i zachowanie się egzaminatorów⁴⁸.

Z zapisów protokołów z ww. narad wynikało m.in., że omawiając przyczyny skarg zwracano uwagę egzaminatorom m.in. na bezstronne traktowanie osób zdających (bez względu na płeć, kolor skóry, ubiór, itd.), jak też sposób informowania o nieprawidłowym wykonaniu zadania egzaminacyjnego.

Dyrektor WORD zarządzeniem nr 4/2014 z dnia 3 marca 2014 r., realizując zalecenia pokontrolne Marszałka Województwa Opolskiego, wdrożył jednolity dla wszystkich egzaminatorów WORD model zachowania się egzaminatorów wobec osób egzaminowanych.

(dowód: akta kontroli str. 290-285)

⁴³ Dotyczyły egzaminów na kategorie: A – 1 skarga (bezzasadna); B – 13 skarg (8 bezzasadnych i 5 zasadnych); B+E – 1 skarga (zasadna); C+E – 1 skarga (bezzasadna); D – 1 skarga (bezzasadna); jedna skarga dotyczyła czasu oczekiwania na egzamin.

⁴⁴ Dotyczyły egzaminów na kategorie: A – 2 skargi (bezzasadne); B – 8 skargi (6 bezzasadnych i 2 zasadne); B+E – 3 skargi (2 bezzasadne i 1 zasadna); C – 3 skargi (2 bezzasadne i 1 zasadna); C+E – 2 skargi (bezzasadne);

⁴⁵ Dotyczy egzaminatorów: O-055 (1 zasadna i 3 bezzasadne) i O-027 (2 zasadne i 1 bezzasadna).

⁴⁶ Dotyczy egzaminatorów: O-036 – 2 skargi (bezzasadne); O-043 – 2 skargi (1 zasadna i 1 bezzasadna); O-050 – 3 skargi (3 bezzasadne); O-055 – 3 skargi (1 zasadna i 2 bezzasadne); O-056 – 3 skargi (1 zasadna i 2 bezzasadne).

⁴⁷ W dniach: 18 marca 2013 r., 10 maja 2013 r., 21 czerwca 2013 r., 30 sierpnia 2013 r., 7 marca 2014 r.

⁴⁸ W dniach: 18 marca 2013 r., 10 maja 2013 r., 21 czerwca 2013 r., 7 marca 2014 r.

4.4. Spośród 38 egzaminatorów zatrudnionych w WORD w kontrolowanym okresie ośmiu (21%) występowało do Dyrektora WORD o wyrażenie zgody na podjęcie dodatkowych zajęć zarobkowych⁴⁹.

Wszystkie wnioski były składane w 2013 r. – w przypadku trzech egzaminatorów wnioski w tym zakresie były składane jednorazowo⁵⁰, jeden egzaminator występował dwukrotnie⁵¹, dwóch egzaminatorów czterokrotnie⁵², jeden egzaminator pięciokrotnie. Zostały one pozytywnie rozpatrzone przez Dyrektora WORD.

Zakres dodatkowych zajęć podawanych przez egzaminatorów obejmował pracę m.in. w charakterze: doradcy odszkodowawczego (trzech egzaminatorów)⁵³, instruktora doskonalenia techniki jazdy (trzech egzaminatorów)⁵⁴, osoby zabezpieczającej imprezę (dwóch egzaminatorów)⁵⁵, zajęcia z kandydatami oraz instruktorami nauki jazdy (trzech egzaminatorów)⁵⁶, członka komisji egzaminacyjnej kandydatów na instruktorów nauki jazdy (jeden egzaminator)⁵⁷, biegłego rzeczoznawcy (jeden egzaminator)⁵⁸.

(dowód: akta kontroli str. 205-237)

W kontrolowanym okresie Dyrektor WORD dwoma zarządzeniami regulował zagadnienia dotyczące okoliczności wyłączenia egzaminatora z procesu egzaminowania⁵⁹. Egzaminatorzy zostali zobowiązani do bieżącego składania pisemnych oświadczeń, a Kierownik Działu Egzaminów i Nadzoru został zobowiązany do prowadzenia rejestru oświadczeń egzaminatorów oraz był odpowiedzialny za wprowadzenie informacji z tych oświadczeń do systemu informatycznego WORD.

W okresie obowiązywania zarządzenia nr 6/2009 Dyrektora WORD oświadczenia złożyło siedmiu egzaminatorów⁶⁰.

W okresie od dnia 7 sierpnia do dnia 13 września 2013 r. wszyscy egzaminatorzy złożyli pisemne informacje określone art. 63 ust. 6 ustawy o *kierujących*, spełniające wymogi oświadczenia, o którym mowa w art. 63 ust. 7 ww. ustawy.

Pięciu egzaminatorów⁶¹ w okresie od dnia 17 września 2013 r. do 31 marca 2014 r. złożyło kolejne oświadczenia określone w art. 63 ust. 6 pkt 3 ustawy o *kierujących*.

(dowód: akta kontroli str. 205-237)

Realizując obowiązek określony art. 63 ust. 5 ustawy o *kierujących* 25 egzaminatorów (65,8%) złożyło w dniu 19 stycznia 2013 r. oświadczenia przewidziane w przepisach art. 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o *ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*⁶².

(dowód: akta kontroli str. 234-237)

⁴⁹ Dotyczy egzaminatorów: O-015 (zatrudnienie podstawowe, ½ etatu); O-026 (zatrudnienie podstawowe, ½ etatu); O-040 (zatrudnienie podstawowe, 1 etat); O-045 (zatrudnienie podstawowe, 1 etat); O-047 (zatrudnienie podstawowe, 1 etat); O-054 (zatrudnienie podstawowe, 1 etat); O-089 (zatrudnienie uzupełniające, ¼ etatu); O-090 (zatrudnienie podstawowe, 1 etat).

⁵⁰ Dotyczy egzaminatorów: O-040; O-045 i O-054.

⁵¹ Dotyczy egzaminatora: O-026.

⁵² Dotyczy egzaminatorów: O-015 i O-090.

⁵³ Dotyczy egzaminatorów: O-045; O-047 i O-090 – w Centrum Obsługi Powypadkowej Codex w Rzeszowie.

⁵⁴ Dotyczy egzaminatorów: O-045; O-047 i O-090 – w Ośrodku Doskonalenia Techniki Jazdy Automaster w Kamieniu Śląskim.

⁵⁵ Dotyczy egzaminatorów: O-047 i O-090 – w dniu 28.04.2013 r. imprezy Automaster Show w Kamieniu Śląskim organizowanej przez Ośrodek Doskonalenia Techniki Jazdy Automaster w Kamieniu Śląskim.

⁵⁶ Dotyczy egzaminatorów: O-015 (seminarium i kurs); O-026 (warsztaty doskonalenia) i O-090 (warsztaty dla instruktorów nauki jazdy Ośrodka Szkolenia Kierowców D-H w Opolu).

⁵⁷ Dotyczy egzaminatora: O-040.

⁵⁸ Dotyczy egzaminatora: O-026 – Biegły rzeczoznawca ruchu drogowego, techniki samochodowej i rekonstrukcji wypadków drogowych

⁵⁹ Zarządzenie nr 6/2009 Dyrektora WORD z dnia 15 maja 2009 r. w sprawie okoliczności wyłączenia egzaminatora z procesu egzaminowania w systemie komputerowego losowania osób do egzaminu praktycznego (wydane na podstawie § 4 statutu WORD oraz art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego – Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) – obowiązywało do 9 lipca 2013 r.

Zarządzenie nr 62013 Dyrektora WORD z dnia 10 lipca 2013 r. w sprawie wystąpienia okoliczności wyłączenia egzaminatora z procesu egzaminowania – obowiązuje od 10 lipca 2013 r. do nadal

⁶⁰ Dotyczy egzaminatorów: O-006; O-019; O-037; O-043; O-045; O-050; S-299, którzy złożyli oświadczenia 5 stycznia 2013 r.

⁶¹ Dotyczy egzaminatorów: O-019 – 2x; O-037 – 1x; O-043 – 1x; O-063 – 1x; S-299 – 1x.

⁶² Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584 ze zm. Dalej: ustawa o *ograniczeniu działalności gospodarczej*.

4.5. W WORD, zgodnie z postanowieniami art. 117 ust. 1 pkt 8 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* oraz § 37 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, były sporządzane statystyki zdawalności egzaminów za okresy półroczne w odniesieniu do ośrodków szkolenia kierowców, instruktorów oraz egzaminatorów. Statystyki były przekazywane do starostw powiatowych, Prezydenta Miasta Opola oraz Marszałka Województwa Opolskiego w układzie zestawień tabelarycznych, w formie papierowej (pismami przewodnimi) lub elektronicznej (elektroniczna wiadomość tekstowa z załączonym plikiem formatu pdf).

W latach 2010-2012 oraz w I półroczach lat 2013-2014 w WORD były organizowane spotkania z przedstawicielami starostw powiatowych, których tematem były m.in. zagadnienia zdawalności za okresy półroczne (analizy), współpracy WORD z organami wydającymi prawa jazdy, jak też działalności Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (lata 2013-2014).

Ponadto Zastępca Dyrektora WORD sporządzał miesięczne, półroczne i roczne analizy zdawalności egzaminów u poszczególnych egzaminatorów WORD.

Miesięczne analizy zdawalności były przekazywane do wiadomości egzaminatorów na tablicy ogłoszeń (Stanowisko losowania egzaminów Egzaminatorzy).

Spośród pięciu narad szkoleniowych z egzaminatorami zorganizowanych przez Dyrektora WORD w okresie od dnia 18 marca 2013 r. do dnia 7 marca 2014 r., w trakcie czterech (80%) omówiono wyniki zdawalności⁶³ egzaminów w WORD.

(dowód: akta kontroli str. 398-484)

Analiza zdawalności egzaminów w WORD (w tym na kat. B) za lata 2010-2014 (I półrocze) wykazała m.in., że w latach 2010-2013:

1) Wzrastała liczba ogółem przeprowadzanych egzaminów teoretycznych – z 29 030 w 2010 r. do 34 980 w 2013 r., tj. o 5 950 egzaminów (20,5%), w tym na kat. B z 25 036 do 30 572, tj. o 5 536 egzaminów (22,1%).

W 2013 r., w stosunku do 2012 r., liczba ogółem przeprowadzonych egzaminów teoretycznych wzrosła do 34 980, tj. o 570 egzaminów (1,7%), w tym na kat. B do 30 572, tj. o 1 127 egzaminów (3,8%).

Za I półrocze 2014 r. w WORD przeprowadzono ogółem 15 664 egzaminy teoretyczne, tj. o 1 443 mniej (8,4%) niż w I półroczu 2013 r., w tym 13 415 na kat. B, tj. o 1 885 mniej (12,3%) niż w I półroczu 2013 r.

W odniesieniu do liczby egzaminów teoretycznych przeprowadzonych w 2013 r. za I półrocze 2014 r. przeprowadzono 44,8% egzaminów ogółem i 43,9% egzaminów na kat. B;

2) Malał procentowy udział liczby ogółem egzaminów teoretycznych zakończonych wynikiem pozytywnym – z 78,3% w 2010 r. do 31,9% w 2013 r., w tym dla kat. B z 77,6% do 32,2%. Za I półrocze 2014 r. udział ten wyniósł 34,6%, oraz 34,7% dla kat. B;

3) Malala liczba ogółem przeprowadzanych egzaminów praktycznych – z 61 324 w 2010 r. do 44 264 w 2013 r., tj. o 17 060 egzaminów (27,8%), w tym na kat. B z 53 414 do 38 137, tj. o 15 277 egzaminów (28,6%).

W 2013 r., w stosunku do 2012 r., liczba ogółem przeprowadzonych egzaminów praktycznych zmalała do 44 264, tj. o 14 543 egzaminów (24,7%), w tym na kat. B do 38 137, tj. o 11 461 egzaminów (23,1%).

Za I półrocze 2014 r. w WORD przeprowadzono ogółem 18 084 egzaminy praktyczne (tj. o 7 738 mniej (30%) niż w I półroczu 2013 r.), w tym 15 260 na kat. B (tj. o 7 359 mniej (32,5%) niż w I półroczu 2013 r.).

W odniesieniu do liczby egzaminów praktycznych przeprowadzonych w 2013 r. za I półrocze 2014 r. przeprowadzono 40,9% egzaminów ogółem i 40% egzaminów na kat. B;

⁶³ W dniach: 10 maja 2013 r., 21 czerwca 2013 r., 30 sierpnia 2013 r., 7 marca 2014 r.

4) Miał procentowy udział liczby ogółem egzaminów praktycznych zakończonych wynikiem pozytywnym – z 30,8% w 2010 r. do 28,9% w 2013 r., w tym dla kat. B z 29,1% do 27,3%.

Za I półrocze 2014 r. udział ten wyniósł 28,8%, oraz 26,8% dla kat. B.

5) Wzrastał procentowy udział liczby egzaminów praktycznych zakończonych wynikiem negatywnym w ruchu miejskim – z 35,6% w 2010 r. do 36,5% w 2013 r., w tym dla kat. z 38% do 39,9%.

Za I półrocze 2014 r. udział ten wynosił 41,4%, oraz 45,6% dla kat. B.

(dowód: akta kontroli str. 456-458)

Zastępca Dyrektora WORD wyjaśniając przyczyny spadku liczby przeprowadzanych egzaminów praktycznych, przy równoczesnym wzroście liczby przeprowadzanych egzaminów teoretycznych, stwierdził m.in., że: (...) *największą przyczyną spadku zdawalności egzaminów teoretycznych jest wprowadzona zmiana w ustawie o kierujących oraz rozporządzeniu w sprawie egzaminowania, którymi pytania egzaminacyjne sprowadzono do tzw. czasu rzeczywistego, czyli raz przedstawiona wizualizacja pytania nie daje możliwości powrotu (np. przejazd przez skrzyżowanie na zielonym świetle, nie daje możliwości powrotu do pozycji wyjściowej, aby jeszcze raz zrobić najazd). Szkoły do takiego systemu się nie przygotowały i do dzisiaj nie robią tego prawidłowo. Stąd wiele osób przystępuje do egzaminu teoretycznego kilkakrotnie, wpływając tym samym na wzrost ilości egzaminów.*

(dowód: akta kontroli str. 901-904)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo tego, że egzaminatorzy występujący do Dyrektora WORD o wyrażenie zgody na podjęcie dodatkowych zajęć zarobkowych w składanych wnioskach nie określali czasu oraz okresu wykonywania dodatkowych zajęć, stosowne zgody były udzielane. Powyższe świadczy o braku wymaganej rzetelności działań Dyrektora WORD w tym zakresie. I tak, przykładowo egzaminator:

– O-015⁶⁴ we wniosku z dnia 24 maja 2013 r. zwrócił się o wyrażenie zgody na wykonywanie dodatkowych zajęć zarobkowych, jako wykładowca – instruktor na kursach i seminariach dla kandydatów na diagnostów i uprawnionych diagnostów oraz kandydatów na instruktorów nauki jazdy i instruktorów nauki jazdy. Zajęcia nie będą kolidowały z pracą w WORD Opole,

– O-027⁶⁵ we wniosku z dnia 17 czerwca 2013 r. zwrócił się z prośbą o wyrażenie zgody na prowadzenie szkolenia na warsztatach doskonalenia instruktorów. Dodatkowa praca wykonywana będzie poza godzinami pracy, nie będzie więc kolidowała z moimi obowiązkami służbowymi,

– O-040⁶⁶ we wniosku z dnia 6 września 2013 r. poprosił o udzielenie zgody na podjęcie zajęcia zarobkowego w charakterze członka komisji sprawdzającej kwalifikacje kandydatów na instruktorów i instruktorów oraz kandydatów na wykładowców i wykładowców szkolących osoby ubiegające się o uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi, powołanej zarządzeniem nr 109/2013 Wojewody Opolskiego z dnia 05 lipca 2013 r.,

– O-090⁶⁷ we wniosku z dnia 28 listopada 2013 r. podał, że będzie prowadził odpłatnie wykłady w zakresie najczęściej popełnianych błędów przez kursantów podczas egzaminu państwowego na prawo jazdy oraz błędów popełnianych przez instruktorów podczas szkolenia. Warsztaty dla instruktorów nauki jazdy organizowane są przez OSK D-H w Opolu.

⁶⁴ Zatrudnienie na ½ etatu.

⁶⁵ Zatrudnienie na ½ etatu.

⁶⁶ Zatrudnienie na cały etat.

⁶⁷ Zatrudnienie na cały etat.

Ww. egzaminatorzy w okresie objętym kontrolą w składanych oświadczeniach nie wyszczególniali również ośrodków szkolenia, instruktorów i wykładowców, dla których nie mogą przeprowadzać egzaminów.

(dowód: akta kontroli str. 205-237)

Dyrektor WORD wyjaśniając przyczyny udzielania zgód na podjęcie przez egzaminatorów dodatkowych zajęć zarobkowych pomimo braku informacji o czasie oraz okresach wykonywania dodatkowych zajęć podał, że: (...) *Wszystkie wystąpienia egzaminatorów o zgodę na podjęcie dodatkowego zatrudnienia analizowałem pod kątem jednostki/firmy, w której egzaminator planował podjąć zatrudnienie, w jakim charakterze miał być egzaminator zatrudniony oraz jaką tematykę wykładów planował prowadzić egzaminator (dotyczy zatrudnienia w charakterze wykładowcy). Jeżeli nie zauważałem konfliktu interesów dodatkowego zatrudnienia egzaminatora z pracą WORD np. szkolenie kandydatów na kierowców, prowadzenie konkurencyjnych szkoleń w stosunku do WORD itp. – wyrażałem zgodę na dodatkowe zatrudnienie. Każdorazowo przed podjęciem decyzji/zgody na dodatkowe zatrudnienie egzaminatorów przeprowadzałem rozmowę z egzaminatorem, podczas której otrzymywałem szczegółowe wyjaśnienia dotyczące przedmiotu decyzji. W większości przypadków dotyczyło to szkoleń (praca w charakterze wykładowcy) przeprowadzanych niecyklicznie. W takich przypadkach egzaminatorzy nie wskazywali we wniosku czasu i miejsca dodatkowego zatrudnienia, natomiast ustnie zgłaszali mi czasookres, w którym ewentualnie dochodziło do realnego świadczenia pracy w innym miejscu. W związku z tym posiadałem wiedzę na temat czasu, miejsca oraz okresu świadczenia dodatkowego zatrudnienia.*

(dowód: akta kontroli str. 886-890)

2. W kontrolowanym okresie egzaminatorzy WORD nie realizowali obowiązku określonego art. 8 ust. 1 ustawy o ograniczeniu działalności gospodarczej w związku z art. 63 ust. 5 ustawy o kierujących, którym byli obowiązani do złożenia Dyrektorowi WORD oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka – przed powołaniem na stanowisko, a także o zamiarze podjęcia takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie pełnienia funkcji egzaminatora.

(dowód: akta kontroli str. 234-237)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe stwierdził, że: *nie podjąłem działań dla wyegzekwowania od wszystkich egzaminatorów oświadczenia wynikającego z art. 8 ust. 1 ustawy o ograniczeniu działalności gospodarczej, gdyż przeoczyłem ten ustawowy obowiązek. Niezwłocznie podejmę działania w celu wyegzekwowania przedmiotowego oświadczenia.*

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

3. Zgodnie z postanowieniami art. 10 ust. 4 ustawy o ograniczeniu działalności gospodarczej w związku z art. 63 ust. 5 ustawy o kierujących, egzaminatorzy WORD zostali zobowiązani do złożenia oświadczeń majątkowych m.in. przed objęciem stanowiska egzaminatora.

Do dnia 19 stycznia 2013 r., tj. wejścia w życie przepisów ww. ustawy, obowiązek ten zrealizowało 25 egzaminatorów, jeden egzaminator (2,6%) złożył oświadczenie w dniu 30 stycznia 2013 r., a 11 egzaminatorów (28,9%) złożyło oświadczenia w okresie 1-29 marca 2013 r.

Po terminie określonym art. 10 ust. 4 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej oświadczenia w związku z opuszczeniem stanowiska złożyło dwóch egzaminatorów, z których pierwszy⁶⁸ złożył oświadczenie w dniu

⁶⁸ Dotyczy egzaminatora: O-077.

21 marca 2013 r., tj. 21 dni po opuszczeniu stanowiska egzaminatora, a drugi⁶⁹ w dniu 28 kwietnia 2013 r., tj. 28 dni po terminie.

Ustalono, że Dyrektor WORD, nie wyegzekwował od ośmiu egzaminatorów, którzy zakończyli pracę w 2013 r. złożenia przedmiotowych oświadczeń w dniu opuszczenia stanowiska⁷⁰, przy czym jeden egzaminator (O-077) złożył Dyrektorowi WORD przedmiotowe oświadczenie z opóźnieniem.

Ponadto Dyrektor WORD w kontrolowanym okresie nie wyegzekwował terminowego złożenia oświadczenia (o którym mowa w art. 10 ust. 4 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej) przez dwóch egzaminatorów, w tym jednego⁷¹ w 2013 r. i jednego⁷² w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 234-237)

Dyrektor WORD wyjaśniając powyższe nieprawidłowości stwierdził, że: (...) *Większość przypadków złożenia oświadczeń majątkowych po terminie 19 stycznia 2013 r. dotyczy egzaminatorów pracujących na ¼ etatu. W związku z tym te osoby pracują jeden lub dwa dni w tygodniu, w przypadku przerw urlopowych, chorobowych ta absencja może być kilkutygodniowa. Kilku ze wskazanych egzaminatorów wykorzystywało zaległy urlop wypoczynkowy. Na przedmiotową sytuację miał również wpływ termin wejścia w życie ustawy o kierujących (19 stycznia 2013 r.). W tym dniu egzaminatorzy nie posiadali swoich rozliczeń PIT aby móc rzetelnie wypełnić oświadczenie. Moja ustna interwencja (ponaglenie egzaminatorów) spowodowała, że wszystkie oświadczenia zostały złożone.*

(dowód: akta kontroli str. 873-885)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Ocena cząstkowa

5. Finasowanie zadań związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego

Opis stanu faktycznego

5.1. Dyrektor WORD zarządzeniem nr 12/2012 z dnia 28 września 2012 r. ustalił zasady (politykę) rachunkowości, w tym m.in. wykaz stosowanych kont księgowych. Przyjęte ww. zarządzeniem metody wyceny aktywów i pasywów, oraz zasady ewidencji zdarzeń i operacji gospodarczych spełniały wymogi m.in. art. 119 ust. 7 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* i § 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 października 2002 r. w sprawie *szczegółowych warunków gospodarki finansowej wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego oraz szczegółowych warunków ewidencji przychodów i kosztów związanych z działalnością ośrodka*⁷³. Prowadzona w WORD szczegółowa ewidencja przychodów i kosztów pozwalała na wyodrębnienie zapisów dotyczących działalności związanej z egzaminowaniem oraz prowadzeniem pozostałej działalności (szkoleń, najem powierzchni).

(dowód: akta kontroli str. 485-532)

5.2. Z zapisów Książki kontroli WORD wynikało m.in., że w okresie lat 1998-2014 działalność WORD w zakresie gospodarki finansowej oraz zamówień publicznych nie była kontrolowana przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Opolu.

(dowód: akta kontroli str. 533-538)

⁶⁹ Dotyczy egzaminatora: O-089.

⁷⁰ Dotyczy egzaminatorów: O-027 na dzień 13 września 2013 r.; O-068 na dzień 28 lutego 2013 r.; O-070 na dzień 31 maja 2013 r.; O-071 na dzień 31 sierpnia 2013 r.; O-077 na dzień 28 lutego 2013 r.; O-084 na dzień 28 lutego 2013 r.; O-085 na dzień 31 maja 2013 r.; O-089 na dzień 30 kwietnia 2013 r.

⁷¹ Dotyczy egzaminatora O-089, który złożył oświadczenie w dniu 28 kwietnia 2013 r. – 28 dni po terminie, a na dwa dni przed opuszczeniem stanowiska egzaminatora w WORD.

⁷² Dotyczy egzaminatora O-048, który do dnia kontroli NIK nie złożył przedmiotowego oświadczenia.

⁷³ Dz. U. Nr 176, poz. 1443.

5.3. Zarząd Województwa Opolskiego, w ramach nadzoru sprawowanego nad WORD, w okresie objętym kontrolą przeprowadził cztery kontrole problemowe⁷⁴ oraz jedną kontrolę kompleksową⁷⁵.

W wyniku kontroli Marszałek Województwa Opolskiego kierował do Dyrektora WORD wystąpienia pokontrolne, w których formułował polecenia dla usunięcia stwierdzanych uchybień i nieprawidłowości w działalności WORD.

W zakresie nadzoru sprawowanego na podstawie art. 116 ust. 3 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* zostały sformułowane m.in. następujące polecenia: zdefiniowania pojęcia przeciętnej miesięcznej płacy dla naliczania wysokości nagród jubileuszowych oraz opracowania instrukcji kancelaryjnej (po kontroli z lutego 2013 r.), szacowania z należytą starannością i zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* wartości zamówień, wyeliminowania uchybień w zakresie prowadzenia dokumentacji eksploatacyjnej pojazdów służbowych, zwiększenia nadzoru nad realizowaniem przez wykonawców postanowień umownych, uwzględnienia w procedurze zarządzania ryzykiem postanowień komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r.⁷⁶ – dla wyznaczenia mierników, przy pomocy których będzie monitorowane wykonanie celów i zadań kontroli zarządczej.

(dowód: akta kontroli str. 533-688)

W zakresie nadzoru sprawowanego na podstawie art. 67 ustawy *o kierujących* zostały sformułowane m.in. następujące polecenia: opracowania nowego wzoru oświadczenia spełniającego wymagania art. 63 ust. 6 ww. ustawy *o kierujących*⁷⁷, wdrożenia jednolitego modelu zachowania się egzaminatorów w stosunku do osób egzaminowanych, wypełniania arkusza części praktycznej egzaminu oraz informowania egzaminowanych o nieprawidłowym wykonaniu zadania egzaminacyjnego w trakcie realizacji zadań drogowych⁷⁸.

(dowód: akta kontroli str. 533-688)

W styczniu 2013 r. w WORD zatrudnionych było ogółem 38 egzaminatorów, w tym: 23 egzaminatorów I kategorii (18 na cały etat, dwóch na ½ etatu, dwóch na ¼ etatu), pięciu egzaminatorów II kategorii (dwóch na cały etat, trzech na ¼ etatu), dwóch egzaminatorów III kategorii (jeden na cały etat, jeden na ½ etatu) oraz ośmiu egzaminatorów IV kategorii (dwóch na cały etat, sześciu na ¼ etatu).

W lipcu 2013 r. w WORD zatrudnionych było ogółem 32 egzaminatorów, w tym: 23 egzaminatorów I kategorii, czterech II kategorii (odszedł jeden egzaminator zatrudniony na ¼ etatu), dwóch III kategorii oraz trzech IV kategorii (odeszło pięciu egzaminatorów zatrudnionych na ¼ etatu).

Od października 2013 r. w WORD zatrudnionych było ogółem 30 egzaminatorów, w tym: 23 egzaminatorów I kategorii, czterech II kategorii, dwóch III kategorii oraz jeden IV kategorii.

(dowód: akta kontroli str. 238-241)

W latach 2010-2014 (I półrocze) przychody WORD z egzaminów praktycznych malały z 7 170,6 tys. zł w 2010 r. (6 602,3 tys. zł w 2011 r.; 6 932,1 tys. zł w 2012 r.; 6 495,2 tys. zł w 2013 r.) do 2 714,6 tys. zł w I półroczu 2014 r.

Największy udział w przychodach miały egzaminy w zakresie prawa jazdy kat. B, który wynosił: 82,6% w 2010 r.; 79,7% w 2011 r.; 84,3% w 2012 r.; 81% w 2013 r.

⁷⁴ W dniach: 15 styczeń – 19 luty 2013 r. (wydatki z tytułu wynagrodzeń, inwentaryzacja aktywów i pasywów), 1 – 28 czerwca 2013 r. (kwalifikacje egzaminatorów, spełnianie wymagań przepisów ustawy *o kierujących* i aktów wykonawczych), 10 kwiecień – 12 maj 2014 r. (stosowanie procedur udzielania zamówień publicznych, struktura i celowość kosztów), 12 – 30 czerwca 2014 r. (przeprowadzanie egzaminów państwowych).

⁷⁵ W dniach 30 październik – 30 listopad 2013 r. (przeprowadzanie egzaminów państwowych).

⁷⁶ Dz. Urzędowy Ministra Finansów Nr 15, poz. 84.

⁷⁷ Zagadnienie uregulowane zarządzeniem Dyrektora WORD nr 6/2013 z dnia 10 lipca 2013 r.

⁷⁸ Zagadnienie uregulowane zarządzeniem Dyrektora WORD nr 4/2014 z dnia 3 marca 2014 r.

i 78,7% w 2013 r. (I półrocze)⁷⁹. Na wysokość ww. przychodów wpływał fakt przeprowadzania egzaminów poprawkowych, których udział w przychodach z egzaminów praktycznych wynosił: 72,5% w 2010 r.; 71,6% w 2011 r.; 65,4% w 2012 r.; 78,5% w 2013 r. i 74,9% w 2014 r. (I półrocze)⁸⁰.

(dowód: akta kontroli str. 669)

5.4. Dyrektor WORD nie przedłożył na potrzeby kontroli NIK dokumentacji dotyczącej realizacji współpracy ze starostami przy sprawowaniu nadzoru nad szkoleniem (art. 117 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo o ruchu drogowym* w związku z art. 43 ust. 2 pkt 3, ust. 3 i 4 ustawy *o kierujących*).

W złożonym w tym zakresie oświadczeniu stwierdził m.in., że *nie było formalnych wystąpień ze strony starostów, że taka pomoc jest potrzebna. Starostowie dysponując doświadczoną kadrą, nie korzystali z możliwości wsparcia merytorycznego egzaminatorów WORD.*

Działania inicjujące ewentualną współpracę ze starostami w przedmiotowym zakresie nie były podejmowane ze strony WORD, gdyż mogłyby to negatywnie wpływać na funkcjonowanie WORD. Zgodnie z art. 57 pkt 4 ustawy o kierujących po realizacji kontroli OSK, w ramach współpracy ze starostami, egzaminator powinien zostać wyłączony z egzaminowania kandydatów na kierowców z kontrolowanego OSK. W taki sposób wspomagając merytorycznie inne jednostki następowałoby ograniczanie możliwości egzaminacyjnych etatowych pracowników WORD.

W ramach merytorycznego wsparcia starostw WORD organizuje corocznie szkolenia dla pracowników wydziałów komunikacji starostw województwa opolskiego. Szkolenia obejmowały między innymi tematykę nadzoru nad OSK.

Z dokumentacji WORD wynikało m.in., że dniach 13-14 czerwca 2013 r. i 22-23 maja 2014 r. w trakcie zorganizowanych przez WORD szkoleń omawiane były zagadnienia wynikające z ustawy *o kierujących*, w tym dotyczące m.in. wydawania uprawnień oraz nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców.

(dowód: akta kontroli str. 281-289)

5.5. W okresie objętym kontrolą w WORD prowadził działalność szkoleniową organizując szkolenia kierowania ruchem drogowym, umożliwiające zmniejszenie liczby punktów karnych i okresowe dla kierowców wykonujących transport drogowy. Udział przychodów z działalności egzaminacyjnej i szkoleniowej WORD w przychodach ogółem, w tym okresie wynosił: 90,5% i 2,8% - w 2013 r., oraz 91,8% i 3% w I półroczu 2014 r.⁸¹. Natomiast udział kosztów z ww. działalności w kosztach ogółem dla lat 2013-2014 (I półrocze) wynosił: 99,7% i 0,3%⁸².

W ramach działalności szkoleniowej koszty dotyczyły wynagrodzeń osób prowadzących zajęcia (egzaminatorzy WORD, policjanci Komendy Miejskiej Policji w Opolu oraz psycholog transportu).

(dowód: akta kontroli str. 670, 688-703)

5.6. W okresie objętym kontrolą WORD realizował działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego⁸³ na obszarze województwa. Zadania w tym zakresie, przypisane regulaminami organizacyjnymi dla Działu Szkoleń i BRD, obejmowały m.in. inspirowanie, wspieranie merytoryczne i organizacyjne wychowania komunikacyjnego w szkołach i upowszechnianie wiedzy w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zapewnienie bieżącej współpracy m.in. ze szkołami i placówkami oświatowymi, policją, służbami straży miejskiej i Inspekcją

⁷⁹ Kwoty: 5 919,9 tys. zł w 2010 r.; 5 264,2 tys. zł w 2011 r.; 5 841,5 tys. zł w 2012 r.; 5 262,8 tys. zł w 2013 r. i 2 136,4 tys. zł w I półroczu 2014 r.

⁸⁰ Kwoty: 4 292,8 tys. zł; 3 71,0 tys. zł; 3 821,1 tys. zł; 4 130,4 tys. zł i 1 600,6 tys. zł w I półroczu 2014 r.

⁸¹ W latach 2010-2012 udziały te wynosiły: 84,3% i 6%; 88,8% i 5,2%; 88% i 3,5%.

⁸² W latach 2010-2012 udziały te wynosiły: 98,7% i 1,3%; 99,8% i 0,2%; 99,7% i 0,3%.

⁸³ Dalej: BRD.

Transportu Drogowego, jak też współdziałanie z Sekretariatem Opolskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego⁸⁴ w zakresie organizacji szkoleń, imprez, turniejów i konkursów dotyczących BRD.

Rada BRD na każdy rok objęty kontrolą podejmowała uchwały zatwierdzające wysokość wydatków WORD na BRD.

Na 2013 r. przyjęto wydatkowanie 150 tys. zł, w tym: 30 tys. zł na wydawnictwa dla dzieci i młodzieży, zakup odblasków⁸⁵; 16 tys. zł na organizację turniejów⁸⁶; 15 tys. zł na warsztaty szkoleniowe i zakup pomocy dydaktycznych dla uczniów szkół województwa opolskiego⁸⁷; 14 tys. zł na edukację dla nauczycieli i kierowców⁸⁸; 8 tys. zł na szkolenie inspektorów, zakup i naprawę wyposażenia do kontroli pojazdów⁸⁹.

W 2013 r. na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego WORD wydatkował ogółem 150 tys. zł (co stanowiło 2,2% kosztów działalności WORD).

W 2013 r. w ramach ww. wydatków sfinansowano m.in. koszty organizacji warsztatów szkoleniowych z udzielania pierwszej pomocy (dla 200 uczniów szkół ponadgimnazjalnych), okręgowych mistrzostw pierwszej pomocy PCK, między przedszkolnej olimpiady „Torba Kangura” – bezpieczeństwo dzieci na drodze (udział 125 dzieci), powiatowych turniejów bezpieczeństwa ruchu drogowego (udział 120 uczniów), egzaminów na kartę rowerową (200 dzieci), jak też zakupu materiałów edukacyjnych (Bezpieczny rowerzysta, Pierwszaki, Dziewiątka).

W ramach prowadzonych działań na rzecz BRD osobom w nich uczestniczącym wydawane były m.in. materiały odblaskowe, w tym 1 210 szt. opasek oraz 392 szt. kamizelek.

Na 2014 r., na działania z zakresu BRD zaplanowano wydatkowanie 150 tys. zł, w tym: 25 tys. zł na wydawnictwa edukacyjne dla dzieci i młodzieży; 20 tys. zł na cykliczne szkolenia: Akademia Bezpiecznego Kierowcy, Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej ofiarom wypadków drogowych, Przyhamuj – życie przed tobą; 16 tys. zł na warsztaty szkoleniowe z zakresu udzielania pierwszej pomocy⁹⁰; 7 tys. zł na opracowanie Wojewódzkiego programu BRD⁹¹; 6 tys. zł na doskonalenie umiejętności inspektorów WITD.

W 2014 r. w ramach ww. wydatków sfinansowano m.in. warsztaty szkoleniowe z udzielania pierwszej pomocy (dla 200 uczniów szkół ponadgimnazjalnych), okręgowe mistrzostwa pierwszej pomocy PCK, między przedszkolną olimpiadę i turnieje bezpieczeństwa ruchu drogowego (udział 150 uczniów), egzaminy na kartę rowerową (170 dzieci), warsztaty szkoleniowe dla uczniów szkół podstawowych (215 uczniów).

Ponadto osobom uczestniczącym w ww. działaniach wydawane były m.in. materiały odblaskowe, w tym 2 872 szt. opasek i 511 szt. kamizelek.

(dowód: akta kontroli str. 683-798)

⁸⁴ Dalej: Rada BRD.

⁸⁵ Zadanie realizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Opolu.

⁸⁶ Zadanie realizowane przez: WORD – wojewódzki turniej BRD dla 24 szkół podstawowych i gimnazjalnych (7 tys. zł); Polski Związek Motorowy Zarząd Okręgu w Opolu – wojewódzki turniej motoryzacyjny dla 11 powiatów (5 tys. zł); Polski Czerwony Krzyż i szkoły specjalne – wojewódzki turniej PCK dla szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych (4 tys. zł);

⁸⁷ Zadanie realizowane przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Opolu.

⁸⁸ Zadanie realizowane przez: Policję i WORD – szkolenie nauczycieli Edukacja bezpiecznej jazdy jednośladem (5 tys. zł); praktyczna edukacja kierowców Bezpieczny kierowca (9 tys. zł).

⁸⁹ Zadanie realizowane przez Wojewódzką Inspekcję Transportu Drogowego w Opolu. Dalej: WITD.

⁹⁰ Zadanie realizowane przez: Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Opolu – dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (10 tys. zł); Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Opolu – dla służb mundurowych (5 tys. zł); Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe – dla ratowników wodnych (1 tys. zł).

⁹¹ Zadanie realizowane przez: WORD, zarząd

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

WORD w kontrolowanym okresie, w ramach wydatków na bezpieczeństwo ruchu drogowego sfinansował m.in. koszty działalności statutowej WITD w kwocie ogółem 14 812,15 zł, w tym 11 317,72 zł w 2013 r. oraz 3 494,43 zł w I półroczu 2013 r.

Ustalono, że w ramach ww. kwot w 2013 r. sfinansowano m.in. koszty: obsługi serwisowej dymomierzy⁹² (2 250,90 zł); legalizacji prędkościomierza⁹³ (578,10 zł); obsługi serwisowej i legalizacji wag⁹⁴ (2 603,00 zł); szkolenia Opolskiego Wojewódzkiego Inspektora Transportu Drogowego⁹⁵ w zakresie przewozu materiałów niebezpiecznych⁹⁶ (kwota 1 972,00 zł).

W 2014 r., Dyrektor WORD zaakceptował wniosek OWITD⁹⁷ w sprawie zakupu, w ramach środków na poprawę BRD, dla WITD komputera przenośnego (laptop), który po wyposażeniu w oprogramowanie TachoScan miał być (...) wykorzystywany do doskonalenia umiejętności inspektorów transportu drogowego w zakresie czasu pracy kierowców (...) podczas szkoleń wewnętrznych organizowanych dla inspektorów transportu drogowego, w celu poszerzenia ich wiedzy z zakresu kontroli na drodze (...) oraz przeprowadzania kontroli drogowych w zakresie czasu pracy kierowców. Tego typu kontrole mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie opolskim.

Przedmiotowy zakup został zrealizowany w dniu 28 marca 2014 r.⁹⁸

Wydatki w ww. zakresie nie wypełniały dyspozycji art. 140h ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*, tj. przeznaczenia środków finansowych WORD na poprawę BRD, gdyż jak wskazano powyżej, dotyczyły działalności statutowej WITD.

(dowód: akta kontroli str. 683-706)

Dyrektor WORD i Główny Księgowy wyjaśniając przyczyny finansowania wydatków WITD ze środków WORD przeznaczonych na BRD stwierdzili, że (...) wszystkie wydatki przeznaczone na działalność Rady, a finansowane ze środków WORD w każdym roku są zatwierdzane przez Radę. Na podstawie wniosków kierowanych do Rady sporządza się propozycję planu wydatków na cele BRD na dany rok, który przedkłada się przewodniczącemu Rady. Uchwałą nr 1/2013 z dnia 27.02.2013 oraz uchwałą nr 1/2014 z dnia 09.01.2014 Rada w głosowaniu jawnym zatwierdziła plan wydatków na rok 2013 oraz 2014.

Zgodnie ze złożonym wnioskiem przez OWITD, Rada zatwierdziła wysokość środków oraz cel na jakie mają być przeznaczone. Szkolenie inspektorów, zakup i naprawa wyposażenia używanego podczas kontroli pojazdów wpływa na bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie opolskim.

Wniosek oraz protokół przekazania notebooka z dnia 22.04.2014r. dokładnie określa do jakich celów będzie wykorzystywany. Cel jest zgodny z zatwierdzonym planem wydatków. Wszystkie dokumenty zatwierdzane są przez Sekretarza Rady. (...) Zgodnie z art. 44 u.f.p wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki.

(dowód: akta kontroli str. 891-900)

⁹² Faktury VAT nr: F/0323/13/VAT z dnia 11.03.2013 r. (344,40 zł); F/0548/13/VAT z 17.05.2013 r. (528,90 zł); F/0870/13/VAT z dnia 01.08.2013 r. (344,40 zł); F/1088/13/VAT z dnia 14.10.2013 r. (344,40 zł); F/12105/13/VAT z dnia 06.12.2013 r. (688,80 zł).

⁹³ Faktura VAT nr 1475/10/2013 z dnia 23.10.2013 r. (578,10 zł).

⁹⁴ Faktura VAT nr: F/1/13/000018 z dnia 12.03.2013 r. (2 091,00 zł); F/1/13/000058 z dnia 13.08.2013 r. (512,00 zł).

⁹⁵ Dalej: OWITD.

⁹⁶ Faktura VAT nr: FV/53/2013 z dnia 15.03.2013 r. (250,00 zł); 0004/2013/S z dnia 17.04.2013 r. (1 722,00 zł).

⁹⁷ Pismo z dnia 19 marca 2014 r. znak: IG.3145.1.2014.

⁹⁸ Faktura VAT 22/03/2014 r. na kwotę 3 494,43 zł brutto.

W ocenie NIK ww. wydatki nie mogły być sfinansowane ze środków WORD przeznaczonych na BRD, gdyż dotyczyły bezpośredniego finansowania działalności WITD, a nie działań w zakresie poprawy BRD – np. poprzez realizowanie przez WITD dodatkowych kontroli drogowych, finansowanych ze środków WORD przeznaczonych na poprawę BRD (art. 140h ust. 2 pkt 3 ustawy *Prawo o ruchu drogowym*).

Powyższe stanowisko NIK potwierdzają m.in. zapisy *Sprawozdania z działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego podjętych w 2013 r. w województwie opolskim*, w którym wśród działań zrealizowanych przez OWITD w obszarze BRD, sfinansowanych środkami własnymi, wyszczególniono m.in. akcję kontrolną ADR dotyczącą kontroli pojazdów przewożących materiały niebezpieczne; kontrolę jakości używanego paliwa oraz emisji spalin (w zakresie ochrony środowiska)⁹⁹.

Ponadto NIK zauważa, że OWITD w sprawozdaniu o działaniach kontrolnych w 2013 r. nie wykazał realizowania dodatkowych działań kontrolnych z zakresu poprawy BRD. Wykazane w tym sprawozdaniu działania obejmowały realizację zadań określonych art. 50 pkt 1 ustawy *o transporcie drogowym*¹⁰⁰.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰¹, wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia pełnej realizacji przez zatrudnionych w WORD egzaminatorów obowiązków określonych art. 63 ust. 5 ustawy *o kierujących*, m.in. w zakresie złożenia oświadczeń określonych art. 8 ust. 1 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*.
2. Zapewnienie prowadzenia przez WORD trzydniowych warsztatów doskonalenia zawodowego zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Opolskiego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

⁹⁹ Tj. zadań określonych art. 50 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. *o transporcie drogowym* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm.).

¹⁰⁰ Biuletyn Informacji Publicznej WITD – www.owitd.obip.pl/drukuj.php?artykul=506.

¹⁰¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 26 listopada 2014 r.

Kontroler/Kontrolerzy
Zygmunt Świętek
Specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

.....
podpis